

Aan het lot overgelaten

Over de rechtspositie van minderjarige staatlozen in Nederland,
bekeken in het licht van internationale en Europese
mensenrechtenverdragen en normen

Masterscriptie

Jeugdrecht

Door: Machteld van Werven

S1438263

Oktober 2014

Begeleid door:

Prof. mr. P.R. Rodrigues

“Ik ben niet veel anders dan andere kinderen, maar ik heb alleen geen papieren en geen paspoort”

- Citaat uit de documentaire
Feifei: wie niet weg is, is gezien,
IKON 10 november 2013 –

Inhoud

Inleiding	5
1. Staatloosheid in Nederland	10
1.1. Het begrip ‘staatloosheid’	10
1.1.1 Het belang van een nationaliteit	10
1.1.2 <i>De jure</i> en <i>de facto</i> staatloosheid	11
1.2. De oorzaken van staatloosheid onder minderjarigen.....	12
1.3. Gevolgen van staatloosheid voor minderjarigen in Nederland	13
1.4. Tussenconclusie.....	15
2. Staatloze minderjarigen in internationaal recht	16
2.1. De UVRM.....	16
2.2. Internationale verdragen en staatloosheid	16
2.2.1. Het Verdrag van 1954	16
2.2.2. Het Verdrag van 1961	17
2.3. Internationale verdragen en het recht op een nationaliteit.....	18
2.3.1. Het IVBPR	18
2.3.2. Het IVRK	19
2.3.3. Overige Internationale Verdragen en het recht op een nationaliteit.....	21
2.4. Tussenconclusie.....	22
3. Staatloze minderjarigen in het Europees recht.....	23
3.1. Het EVRM.....	23
3.2. Het EVN	24
3.3. Aanbevelingen van het Comité van Ministers van de Raad van Europa.....	25
3.4. Tussenconclusie.....	27
4. Staatloze minderjarigen in het nationale recht.....	28
4.1. Nationaliteitsrecht en staatloosheid	28
4.1.1. Registratie van staatloosheid in de BRP	28
4.1.2. Artikel 6 RWN: het optierecht	31
4.1.3. Artikel 11 RWN en artikel 8 RWN: mede-naturalisatie en zelfstandige naturalisatie	32
4.2. Vreemdelingenrecht en staatloosheid.....	32
4.2.1. De buitenschuldprocedure.....	32
4.2.2. De Regeling langdurig verblijvende kinderen	34
5. Analyse van de rechtspositie van de minderjarige staatloze in Nederland	36
5.1. Registratie van staatloosheid in de BRP: een adequate vaststellingsprocedure?	36

5.2. De bescherming van staatlozen: een wassen neus?	38
5.3. De Regeling langdurig verblijvende kinderen: buitenschuldbeleid-plus?.....	40
5.4. Het optierecht voor in Nederland geboren minderjarige staatlozen	43
5.5. Versneld naturaliseren voor minderjarige staatloze migranten	44
6. Conclusies & Aanbevelingen.....	47
Literatuurlijst	50
Boeken	50
Tijdschriftartikelen	51
Rapporten & overige stukken	53
Wet- & Regelgeving	54
Parlementaire stukken.....	55
Verdragen, Richtlijnen & Aanbevelingen	56
Europese Jurisprudentie.....	56
Nederlandse Jurisprudentie.....	57
Bijlage: Geraadpleegde personen en instanties	58

Inleiding

*'There are an estimated six million stateless children around the world (...) whose lives are insecure and futures uncertain. Many stateless children are denied access to education and health care. They are particularly vulnerable to exploitation and abuse, including being trafficked, forced into hazardous labour and sexual exploitation, locked up alongside adults and deported.'*¹

Het bovenstaande citaat maakt de omvang van staatloosheid onder minderjarigen wereldwijd en de gevolgen ervan op onomwonden wijze duidelijk. Tevens vormt hun kwetsbare positie de aanleiding voor een onderzoek specifiek naar minderjarige staatlozen in Nederland. Uit onderzoek van de United Nations High Commissioner on Refugees (UNHCR) is namelijk gebleken dat staatloosheid ook in Nederland veelvuldig voorkomt.² Zo waren er op 1 januari 2013 ongeveer 83.642 personen in Nederland zonder een (bekende) nationaliteit.³ Ongeveer een kwart van deze groep bestond uit minderjarigen jonger dan vijftien jaar.⁴ Het exacte aantal minderjarige staatlozen binnen deze groep is echter onbekend, omdat de cijfers van het aantal staatlozen in Nederland onvoldoende accuraat zijn.⁵

Een verklaring hiervoor is gelegen in het feit dat minderjarigen, die niet met de juiste documentatie kunnen aantonen staatloos te zijn, momenteel worden geregistreerd als 'van onbekende nationaliteit' in de Basisregistratie persoonsgegevens (BRP).⁶ Dit heeft tot gevolg dat zij niet alleen voor langere tijd verstoken zijn van het recht op een nationaliteit,⁷ maar eveneens de aan staatlozen toegekende rechten ontberen.⁸ Wanneer het hen ook nog eens ontbreekt aan rechtmatig verblijf in Nederland loopt de minderjarige staatloze het risico op een rechteloos bestaan.⁹ Dreigende detentie, uitzettingspogingen en overleven in de marges

---

¹ UNHCR 2012, p. 5.

² UNHCR 2011.

³ CBS, beschikbaar op www.statline.cbs.nl, laatst geraadpleegd 8 april 2014.

⁴ Idem.

⁵ UNHCR 2011, p. 34.

⁶ ACVZ 2013, p. 30.

⁷ Dit recht is o.a. neergelegd in artikel 7 IVRK en artikel 24 lid 3 IVBPR.

⁸ Het Verdrag van 1954 kent bescherming toe aan staatlozen die als zodanig zijn erkend.

⁹ Een 'staatloze' wordt gedefinieerd als 'een persoon die door geen enkele Staat, krachtens diens wetgeving, als onderdaan wordt beschouwd.' Zie artikel 1 van het Verdrag van 1954 en artikel 1 lid 1, onder f RWN.

zijn eerder regel dan uitzondering.¹⁰ Dit maakt staatloosheid tot een bijzonder schrijnend probleem.

Desalniettemin bestaan er binnen de internationale en de Europese gemeenschap verscheidene instrumenten om staatlozen te beschermen, dan wel om staatloosheid te voorkomen. De twee belangrijkste verdragen op internationaal niveau zijn het Verdrag betreffende de status van Staatlozen 1954 (het Verdrag van 1954) en het Verdrag tot beperking van Staatloosheid uit 1961 (het Verdrag van 1961). Voor de interpretatie van beide verdragen zijn de ontwikkelingen in de internationale mensenrechten van belang.¹¹ Belangrijke instrumenten zijn de Universele Verklaring van de rechten van de mens uit 1948 (UVRM) en juridisch-bindende verdragen, zoals het Internationaal Verdrag inzake de Uitbanning van alle Vormen van Rassendiscriminatie uit 1965 (IVUR), het Internationaal Verdrag inzake Burger- en Politieke rechten uit 1966 (IVBPR), het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen uit 1979 (het VN-Vrouwenverdrag) en het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind uit 1989 (IVRK).

Ook binnen Europees verband heeft men in de afgelopen jaren niet stilgezeten. Zo is in 1950 het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) tot stand gekomen, dat een belangrijke rol speelt in de bescherming van minderjarige staatlozen. Geïnspireerd door het Verdrag van 1961 is het Europees Verdrag inzake Nationaliteit (EVN) in 1997 tot stand gekomen, waarin het recht op een nationaliteit wordt erkend. Overigens bestaan er verschillende normen die uitleg geven aan het EVN, zoals de Aanbevelingen afkomstig van het Comité van Ministers van de Raad van Europa uit 1999 en 2000.

Nederland is bij alle hiervoor genoemde verdragen partij. Zodoende heeft Nederland zich ten doel gesteld om minderjarige staatlozen te beschermen tegen de gevolgen van staatloosheid en om staatloosheid onder minderjarigen te voorkomen. Aangezien een specifiek onderzoek naar de rechtspositie van de minderjarige staatloze in Nederland tot op heden ontbreekt, is het onduidelijk in hoeverre Nederland haar verdragsverplichtingen ten aanzien van minderjarige staatlozen ook daadwerkelijk nakomt. Vandaar dat de volgende hoofdvraag in dit onderzoek centraal zal staan: *in hoeverre is de rechtspositie van minderjarige staatlozen in Nederland*

---

¹⁰ Rodrigues 2013-5/6, p. 281.

¹¹ UNHCR Guidelines 4, p. 3. UNHCR 2014, p. 1.

gewaarborgd, zodat sprake is van overeenstemming met internationale en Europese mensenrechtenverdragen en normen?

Ter afbakening van het onderzoek heb ik ervoor gekozen om in het bijzonder de rechtspositie van minderjarige staatlozen in Nederland ten aanzien van de bescherming tegen de gevolgen van staatloosheid en het verkrijgen van het Nederlanderschap te analyseren. Om de rechtspositie van minderjarige staatlozen in Nederland inzichtelijk te kunnen maken, zullen vier verschillende casusposities, waarin de situatie van vier fictieve minderjarige staatlozen in Nederland wordt beschreven, als uitgangspunt worden gebruikt.

De eerste casus gaat over Bella. Bella is geboren in Nederland. Haar ouders, afkomstig uit Roemenië, verblijven al jaren in Nederland op basis van een verblijfsvergunning regulier. Zij hebben noch de Nederlandse, noch de Roemeense nationaliteit; zij zijn staatloos. In Nederland staan zij echter in de BRP geregistreerd als ‘van onbekende nationaliteit’. Als gevolg van deze situatie wordt de staatloze Bella ook geregistreerd als ‘van onbekende nationaliteit’. Inmiddels is Bella acht jaar oud. Sinds haar geboorte heeft zij rechtmatig verblijf in Nederland, maar zij is nog altijd staatloos. Wat betekent deze situatie voor Bella en hoe is haar rechtspositie geregeld in Nederland?

De tweede casus gaat over Luis. Luis is eveneens geboren in Nederland. Zijn ouders bezitten de Colombiaanse nationaliteit. Vlak voor de geboorte van Luis zijn zij vanuit Colombia naar Nederland gevlucht, alwaar zij een verblijfsvergunning asiel hebben aangevraagd, die is afgewezen. Aangezien zij onrechtmatig in Nederland verblijven, dienen zij terug te keren naar Colombia, maar de Colombiaanse autoriteiten erkennen Luis niet als onderdaan. Bij de geboorte van Luis hebben zijn ouders namelijk nagelaten om zijn geboorte te registreren bij de Colombiaanse ambassade met als gevolg dat Luis niet de Colombiaanse nationaliteit heeft verkregen. Luis heeft echter ook niet van rechtswege de Nederlandse nationaliteit bij geboorte verkregen. Luis is inmiddels acht jaar oud, maar nog altijd staatloos in Nederland. Wat betekent deze situatie voor Luis en hoe is zijn rechtspositie geregeld in Nederland?

De derde casus gaat over Li Lu. Li Lu is geboren in China. De ouders van Li Lu hebben echter nooit aangifte gedaan van haar geboorte in China, omdat zij het tweede kind was. Vanwege de angst dat de Chinese overheid achter het bestaan van Li Lu zal komen, besluiten de ouders van Li Lu te vluchten naar Nederland. Li Lu is op dat moment net drie jaar oud.

Eenmaal in Nederland aangekomen blijkt al gauw dat het moeilijk is om een verblijfsvergunning te verkrijgen, aangezien Li Lu niet beschikt over een *hukou* (Chinese geboorteakte). Na verschillende procedures krijgt Li Lu via het Kinderpardon een verblijfsvergunning. Inmiddels staat Li Lu ook als ‘staatloos’ geregistreerd in de BRP. Wat betekent deze situatie voor haar en hoe is haar rechtspositie geregeld in Nederland?

De vierde casus gaat over Goran. Goran is geboren in Hongarije in een Romagezin. Al decennialang is staatloosheid binnen zijn familie een feit. Zijn moeder, geboren in Frankrijk, is daar destijds nooit geregistreerd. Bij de geboorte van Goran gaf zijn moeder haar staatloosheid door aan hem. Na vele omzwervingen belandt Goran uiteindelijk met zijn familie in Nederland. Zolang Goran in Nederland heeft gewoond, heeft hij zich nooit gemeld bij de autoriteiten en ook nooit over een verblijfsvergunning beschikt. De Nederlandse autoriteiten betwisten dat Goran staatloos is, maar zijn uitzetting is eveneens onmogelijk. Wat betekent deze situatie voor Goran en hoe is zijn rechtspositie in Nederland geregeld?

Ondanks het feit dat de situaties van Bella, Luis, Li Lu en Goran zeer sterk van elkaar verschillen, hebben zij één ding gemeen: het ontbreekt hen alle vier aan een nationaliteit. Dit gebrek is de kern van de definitie van een ‘staatloze’ in artikel 1 van het Verdrag van 1954, waarin een staatloze wordt gedefinieerd als *‘een persoon die door geen enkele Staat, krachtens diens wetgeving, als onderdaan wordt beschouwd.’*¹² Om een goed begrip van de staatloosheidsproblematiek te kunnen verkrijgen zal in het eerste hoofdstuk aan de hand van de literatuur een nadere omschrijving van het belang van een nationaliteit en de reikwijdte van de definitie van een ‘staatloze’ worden gegeven. Daarnaast zal aandacht worden besteed aan de oorzaken en de gevolgen van staatloosheid. Ter illustratie heb ik twee jeugdbeschermers van Nidos geïnterviewd (zie Bijlage).

In het tweede en derde hoofdstuk zullen de relevante internationale en Europese mensenrechtenverdragen en normen onder de loep worden genomen. Daartoe zullen het Verdrag van 1954 en het Verdrag van 1961 worden geanalyseerd. Aangezien de ontwikkelingen in het internationale recht voor de interpretatie van beide verdragen van belang zijn,¹³ zal eveneens aandacht worden besteed aan de UVRM, het IVBPR, het IVRK, het IVUR en het VN-Vrouwenverdrag. Vervolgens zullen het EVRM en het EVN worden

---

¹² Dezelfde definitie is terug te vinden in artikel 1 lid 1, onder f RWN.

¹³ UNHCR Guidelines 4, p. 3.

bekeken. Overigens zullen ook de Aanbevelingen uit 1999 en 2009 nader worden besproken, omdat deze normen uitleg geven aan het EVN.

Nadat is vastgesteld welke waarborgen volgen uit het internationaal en Europees juridisch kader zal in het vierde hoofdstuk de Nederlandse praktijk en de wet- en regelgeving ten aanzien van minderjarige staatlozen worden omschreven. Daartoe zal allereerst aandacht worden besteed aan de wijze van registratie van staatloosheid in Nederland. Vervolgens zal aandacht worden besteed aan de voor minderjarige staatlozen relevante bepalingen uit de Nederlandse nationaliteitswetgeving. Tot slot zullen twee relevante procedures in de Nederlandse vreemdelingenwetgeving worden besproken, aangezien Nederland voornamelijk in de migratiecontext wordt geconfronteerd met staatlozen.¹⁴ Deze procedures zijn het buitenschuldbeleid en de Regeling langdurig verblijvende kinderen.

Wanneer duidelijk is geworden hoe de Nederlandse praktijk en de wet- en regelgeving ten aanzien van minderjarige staatlozen is vormgegeven, zal in het vijfde hoofdstuk bekeken worden in hoeverre deze in overeenstemming is met de in het tweede en derde hoofdstuk geformuleerde internationale en Europese waarborgen. Daartoe zullen de knelpunten in de Nederlandse praktijk en wet- en regelgeving worden besproken aan de hand van wetenschappelijke literatuur en rapporten van de United Nations High Commissioner on Refugees (UNHCR) en de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken (ACVZ). Ter indicatie van de huidige Nederlandse praktijk zijn interviews gehouden met verschillende instanties en personen (zie Bijlage).

In het laatste hoofdstuk zullen enkele conclusies worden getrokken. Zo nodig zullen enkele aanbevelingen worden geformuleerd om de huidige Nederlandse wet- en regelgeving en het beleid ten aanzien van minderjarige staatlozen verder in overeenstemming te brengen met internationale en Europese mensenrechtenverdragen en normen.

---

¹⁴ ACVZ 2013, p. 16.

1. Staatloosheid in Nederland

1.1. Het begrip ‘staatloosheid’

1.1.1 Het belang van een nationaliteit

Zoals reeds is besproken, ziet staatloosheid op de afwezigheid van een nationaliteit.¹⁵ Om de staatloosheidsproblematiek te kunnen begrijpen, is het van belang om een goed begrip te verkrijgen van het belang van een nationaliteit. Ten eerste hangt nationaliteit nauw samen met identiteit.¹⁶ Nationaliteit speelt voor mensen een belangrijke rol, omdat zij een fundamentele behoefte voelen om zich te kunnen identificeren met één of meer groepen.¹⁷ Voor de staat is nationaliteit van belang voor de identificatie van de eigen burgers ten opzichte van vreemdelingen. Vanwege de samenhang tussen nationaliteit en identiteit geven staten in beginsel alleen aan onderdanen identiteitsdocumenten af.¹⁸ Vanwege het ontbreken van een nationaliteit ontbreekt het staatlozen doorgaans aan identiteitsdocumenten.¹⁹

Ten tweede hangt nationaliteit samen met vrijheid van beweging en het recht op bescherming.²⁰ Nationaliteit stelt een persoon in staat om rechtmatig in een land te verblijven. Tevens biedt nationaliteit een recht om, met gebruik van identiteitsdocumenten, over landsgrenzen te reizen en terug te keren naar de eigen staat.²¹ Wanneer iemand gebruik maakt van zijn recht op vrijheid van beweging en zich in een derde land bevindt, geniet hij aldaar bescherming door de eigen staat.²² Staatlozen ontbreekt het aan deze rechten, vanwege het ontbreken van identiteitsdocumenten. Geen enkele staat is verplicht een staatloze bij terugkeer toe te laten op het grondgebied. Ook zal geen enkele staat de staatloze bescherming bieden ingeval van internationaalrechtelijke schendingen.²³

---

¹⁵ Artikel 1 van het Verdrag van 1954.

¹⁶ De nauwe samenhang tussen nationaliteit en identiteit wordt expliciet genoemd in artikel 8 lid 1 IVRK.

¹⁷ Boeles 2007.

¹⁸ ACVZ 2013, p. 20.

¹⁹ Idem.

²⁰ Boeles 2007. ACVZ 2013, p. 20-21.

²¹ Artikel 13 lid 3 UVRM bepaalt dat een ieder het heeft recht welk land ook, met inbegrip van het zijne, te verlaten en naar zijn land terug te keren. Artikel 12 lid 2 IVBRP bepaalt dat een ieder het recht heeft welk land ook, met inbegrip van het eigen land, te verlaten.

²² Boeles 2007. ACVZ 2013, p. 20-21.

²³ Idem.

1.1.2 *De jure* en *de facto* staatloosheid

De negatieve formulering van staatloosheid als afwezigheid van een nationaliteit maakt het bewijzen van staatloosheid ingewikkeld, aangezien staatlozen in wezen dienen aan te tonen dat geen enkele staat ter wereld hen erkent als onderdaan.²⁴ Desalniettemin adresseert het Verdrag van 1954 enkel een gebrek aan bescherming vanwege het ontbreken van een nationaliteit en ziet aldus enkel op de bescherming van wat ook wel *de jure* staatloosheid wordt genoemd.²⁵ De Slotakte van het Verdrag van 1961 roept echter de vraag op of staatloosheid niet ook die groep personen omvat die technisch gezien wél een nationaliteit hebben, maar die het ontbreekt aan de rechten die verbonden zijn aan een nationaliteit.²⁶ Dit fenomeen wordt ook wel aangeduid als *de facto* staatloosheid.²⁷ Dit concept blijkt echter in de praktijk problematisch, aangezien er veel verschillende visies over bestaan en de internationale mensenrechtenverdragen als zodanig geen verplichting bieden ter bescherming van *de facto* staatlozen.²⁸

In Nederland worden alleen staatlozen, die documentatie bezitten om hun situatie te onderbouwen, als zodanig erkend.²⁹ De problematiek rondom *de facto* staatloosheid komt in Nederland voornamelijk tot uiting in die gevallen waarin een persoon stelt geen nationaliteit te hebben, maar de Nederlandse autoriteiten dit betwisten.³⁰ Zolang hun nationaliteit niet wordt vastgesteld, is uitzetting naar het land van herkomst onmogelijk met als gevolg dat deze groep ‘onverwijderbaren’ vast komt te zitten in een juridisch niemandsland, aangezien zij evenmin verblijfsrecht hebben in Nederland.³¹ Dit lot hangt ook minderjarige staatlozen, zoals Luis en Goran, boven het hoofd.

---

²⁴ Robinson 1955, p. 8.

²⁵ ACVZ 2013, p. 19.

²⁶ *Idem*, p. 23.

²⁷ Aanbeveling I van de Slotakte van het Verdrag van 1961. Zie de bijdragen van Van Waas, Rodrigues en Van Melle in het themanummer ‘Staatloosheid’ in *A&MR*, 2013/5-6.

²⁸ Weissbrodt & Collins 2006; Batchelor 1998, pp. 156-183; Busser & Rodrigues 2010, pp. 384-391; Swayer 2011; UNHCR 2012, p. 6; ACVZ 2013, p. 23; UNHCR 2014.

²⁹ UNHCR 2012, p. 21.

³⁰ Rodrigues 2013/5-6, p. 282.

³¹ *Idem*, p. 281.

1.2. De oorzaken van staatloosheid onder minderjarigen

De minderjarige staatlozen die zich in Nederland bevinden, kunnen worden onderverdeeld in twee groepen. De eerste groep bestaat uit minderjarigen die in Nederland als staatloos zijn geboren, zoals Bella en Luis. In 2011 waren er in Nederland 233 kinderen geboren die op 1 januari 2012 als staatloos geregistreerd stonden in de BRP.³² Het is onbekend hoe groot deze groep staatloze minderjarigen daadwerkelijk is.³³

De tweede groep bestaat uit minderjarige staatloze migranten die zich in Nederland bevinden, zoals Li Lu en Goran. Op 1 januari 2012 waren er 359 personen, afkomstig uit verschillende landen, geregistreerd als staatloos in het BRP.³⁴ Het is onbekend hoe groot het aantal minderjarige staatlozen is binnen deze groep. Op het eerste gezicht zijn dit er niet veel, maar de groep die als ‘van onbekende nationaliteit’ staat ingeschreven is vele malen groter. Dit zijn er namelijk 75.660.³⁵ Ook het aantal minderjarige staatlozen binnen deze groep is onbekend.

Voor beide groepen minderjarige staatlozen geldt dat de belangrijkste oorzaken van staatloosheid het overerven van de staatloosheid van de ouders³⁶ en het ontbreken van de geboorteregistratie zijn.³⁷ Het overerven van staatloosheid van de ouders hangt samen met de soevereiniteit van staten om te bepalen onder welke voorwaarden een nationaliteit aan een onderdaan wordt verleend.³⁸ Sommige staten hebben ervoor gekozen om de nationaliteit te verlenen op grond van afstamming. Dit is ook het geval in Nederland.³⁹ Dit betekent dat minderjarige staatlozen, zoals Bella en Goran, de staatloosheid van hun ouders overerven wanneer zij worden geboren in een staat waar het *ius sanguinis*-beginsel geldt.⁴⁰

Het ontbreken van de geboorteregistratie kan leiden tot problemen in de identificatie van de persoon als onderdaan van een bepaalde staat met staatloosheid tot gevolg.⁴¹ Om die reden wordt het belang van geboorteregistratie wereldwijd erkend.⁴² In de casus van Luis bezitten

---

³² Deze gegevens zijn ontleend aan het rapport van de ACVZ uit 2013. Zie ACVZ 2013, p. 34.

³³ Idem.

³⁴ Deze gegevens zijn ontleend aan het rapport van de ACVZ uit 2013. ACVZ 2013, p. 38.

³⁵ Idem, p. 39.

³⁶ ENS 2014, p. 3.

³⁷ UNHCR 1997. Van Waas 2008, p. 151. ENS 2014, p. 21.

³⁸ ENS 2014, p. 24.

³⁹ Artikel 3 RWN.

⁴⁰ ACVZ 2013, p. 25-26.

⁴¹ Idem.

⁴² UNHCR 1997. Van Waas 2008, p. 151-152. ENS 2014, p. 21.

zijn ouders de Colombiaanse nationaliteit, maar omdat Luis buiten Colombia is geboren heeft hij niet van rechtswege de Colombiaanse nationaliteit verkregen.⁴³ Luis verkrijgt pas de Colombiaanse nationaliteit door aanmelding bij de Colombiaanse autoriteiten, maar zijn ouders hebben de geboorteregistratie bij de Colombiaanse autoriteiten verzuimd. Dit verzuim kan een gevolg zijn van onwetendheid, maar kan ook komen doordat de ouders van Luis gegronde redenen hebben om zich niet te melden bij de Colombiaanse autoriteiten, bijvoorbeeld vanwege een asielaanvraag.⁴⁴ In de casus van Li Lu is het ontbreken van de geboorteregistratie eveneens de oorzaak van haar staatloosheid. Aangezien Li Lu het tweede kind was, hebben haar ouders verzuimd haar geboorte te laten registreren in China, waardoor zij niet beschikt over een geboortekte.

1.3. Gevolgen van staatloosheid voor minderjarigen in Nederland

Zoals reeds is besproken, opent het bezitten van een nationaliteit de deur naar andere mensenrechten, maar staatloosheid verhoogt juist het risico op schendingen hiervan.⁴⁵ De problemen waar staatlozen tegen aanlopen zijn echter zeer divers en doorgaans afhankelijk van waar men leeft en wat de oorzaak is van de staatloosheid.⁴⁶ In Nederland geldt voor minderjarige staatlozen die rechtmatig in Nederland verblijven, zoals Bella en Li Lu, dat de gevolgen en het besef van staatloosheid niet altijd direct zichtbaar zijn aan de oppervlakte.⁴⁷ Doorgaans zullen zij geen moeilijkheden ervaren in de toegang tot basisvoorzieningen, aangezien zij hier op grond van hun rechtmatig verblijf recht op hebben.⁴⁸ Maar naarmate zij ouder worden en een identiteit beginnen te ontwikkelen zal het besef langzamerhand toenemen.⁴⁹

Voor minderjarige staatlozen die onrechtmatig in Nederland zijn, zoals Luis en Goran, zijn de gevolgen van staatloosheid groter. In beginsel hebben onrechtmatig verblijvende minderjarige

---

⁴³ Van der Mei, Van den Bogaert & De Groot 2011/6, p. 189.

⁴⁴ ACVZ 2013, p. 29.

⁴⁵ Goris, Harington & Köhn 2009/32, p. 4. ENS 2014, p. 3.

⁴⁶ Idem.

⁴⁷ Telefonisch interview met Debbie van Empel, Jeugdbeschermer bij Nidos, 30 juli 2014. Telefonisch interview met Wilma van Die, jeugdbeschermer bij Nidos, 29 augustus 2014. "The story of Thai Ha: Stateless in Holland": http://www.unhcr.nl/fileadmin/user_upload/movies/20140315_the-story-of-thai-ha.flv, laatst geraadpleegd 2 juli 2014.

⁴⁸ Artikel 10 Vw jo. 11 Vw.

⁴⁹ Telefonisch interview met Wilma van Die, jeugdbeschermer bij Nidos, 29 augustus 2014. "The story of Thai Ha: Stateless in Holland": http://www.unhcr.nl/fileadmin/user_upload/movies/20140315_the-story-of-thai-ha.flv, laatst geraadpleegd 2 juli 2014.

staatlozen in Nederland recht op onderwijs en toegang tot gezondheidszorg.⁵⁰ Maar veelal is het voor deze groep niet toegestaan om hoger onderwijs te volgen of om een bijbaantje te nemen.⁵¹ In het ergste geval hebben zij ook geen onderdak.⁵² Bovendien bestaat er onder deze groep angst voor de politie, omdat zij zich niet kunnen identificeren wanneer zij aangehouden worden met als mogelijk gevolg dat zij in vreemdelingendetentie belanden.⁵³ Wanneer uitzetting onmogelijk blijkt, maar er evenmin uitzicht is op een verblijfsrecht komt deze groep in een rechteloze situatie te verkeren waardoor hun toekomst onder druk komt te staan.⁵⁴

Voor veel minderjarige staatlozen is het lastig om te begrijpen wat staatloosheid inhoudt.⁵⁵ Het idee dat zij op papier niet bestaan, maar feitelijk wel aanwezig zijn, is voor hen niet logisch.⁵⁶ Minderjarige staatlozen die in Nederland zijn geboren, zijn vaak volledig geïntegreerd in de Nederlandse samenleving. Zij weten dan ook niet beter dan dat Nederland hun thuis is.⁵⁷ Het enige verschil is dat zij niet beschikken over een geboorteakte en een paspoort.⁵⁸ Staatloosheid heeft eveneens tot gevolg dat de rol en de verantwoordelijkheid van de ouders onder druk wordt gezet.⁵⁹ Vaak zijn de ouders niet in staat om hun kinderen van onderdak te voorzien of om zonder hulp van derden hun kinderen te voorzien van kleding, voedsel en gezondheidszorg.⁶⁰ Bovendien hangt onrechtmatig verblijvende staatlozen continue de angst boven het hoofd dat zij uitgezet zullen worden, waarmee het recht op gezinsleven onder druk komt te staan.⁶¹

---

⁵⁰ Artikel 10 lid 2 Vw.

⁵¹ De Jong 2011-12, p. 8. Telefonisch interview met Wilma van Die, jeugdbeschermer bij Nidos, 29 augustus 2014.

⁵² Idem.

⁵³ UNHCR 2011, p. 35. “Feifei, wie niet weg is, is gezien”:

<http://www.ikonrtv.nl/uitzendingDyn.aspx?IntType=53&IntEntityId=1258>, laatst geraadpleegd 2 juli 2014.

⁵⁴ Dokters van de Wereld 2010. De Jong 2012/2012, p. 8. Rodrigues 2013-5/6, p. 281. “Queen, brief aan de koningin”: <http://www.ikonrtv.nl/uitzendingDyn.aspx?IntType=53&IntEntityId=1275>, laatst geraadpleegd 2 juli 2014.

⁵⁵ De Jong 2011-12, p. 8. Telefonisch interview met Wilma van Die, jeugdbeschermer bij Nidos, 29 augustus 2014.

⁵⁶ “Feifei, wie niet weg is, is gezien”:

<http://www.ikonrtv.nl/uitzendingDyn.aspx?IntType=53&IntEntityId=1258>, laatst geraadpleegd 2 juli 2014.

“Queen, brief aan de koningin”: <http://www.ikonrtv.nl/uitzendingDyn.aspx?IntType=53&IntEntityId=1275>, laatst geraadpleegd 2 juli 2014.

⁵⁷ Graaff 2013/4, p. 293. Telefonisch interview met Wilma van Die, jeugdbeschermer bij Nidos, 29 augustus 2014.

⁵⁸ “Feifei, wie niet weg is, is gezien”:

<http://www.ikonrtv.nl/uitzendingDyn.aspx?IntType=53&IntEntityId=1258>, laatst geraadpleegd 2 juli 2014.

“Queen, brief aan de koningin”: <http://www.ikonrtv.nl/uitzendingDyn.aspx?IntType=53&IntEntityId=1275>, laatst geraadpleegd 2 juli 2014. Graaff 2013/4, p. 293.

⁵⁹ Dit recht wordt als zodanig erkend in artikel 5 IVRK.

⁶⁰ De Jong 2011-12, p. 9. Graaff 2013/4, p. 293. “Queen, brief aan de koningin”:

<http://www.ikonrtv.nl/uitzendingDyn.aspx?IntType=53&IntEntityId=1275>, laatst geraadpleegd 2 juli 2014.

⁶¹ Idem.

1.4. Tussenconclusie

Op grond van het voorgaande kan worden geconcludeerd dat een nationaliteit een belangrijk aanknopingspunt vormt voor het hebben van rechten.⁶² Minderjarige staatlozen, zoals Bella, Luis, Li Lu en Goran, ontbreekt het aan een nationaliteit met als gevolg dat het hen ontbreekt aan de rechten die doorgaans aan een nationaliteit zijn gekoppeld. Het is dit gebrek waartegen het Verdrag van 1954 bescherming beoogt te bieden en ziet aldus enkel op *de jure* staatloosheid. In Nederland bevinden zich twee groepen minderjarige staatlozen, namelijk zij die geboren zijn in Nederland en zij die op latere leeftijd naar Nederland zijn gekomen. Doorgaans geldt voor minderjarigen dat hun staatloosheid het gevolg is van het overerven van staatloosheid van de ouders of het ontbreken van de geboorteregistratie. De gevolgen van staatloosheid kunnen echter zeer uiteenlopen. Zo hebben minderjarige staatlozen met rechtmatig verblijf, zoals Bella en Li Lu, onbeperkt toegang tot de basisvoorzieningen en worden daardoor slechts beperkt geconfronteerd met de gevolgen van staatloosheid. Daarentegen komen minderjarige staatlozen zonder rechtmatig verblijf, zoals Luis en Goran, te verkeren in een rechteloze positie wanneer uitzetting onmogelijk blijkt, maar zij evenmin een verblijfsrecht in Nederland genieten. Kortom, bij alle vier de minderjarige staatlozen levert de afwezigheid van een nationaliteit een gebrek aan bescherming op.

---

⁶² Arendt 1968, p. 291-292.

2. Staatloze minderjarigen in internationaal recht

2.1. De UVRM

De stroom vluchtelingen als gevolg van de Tweede Wereldoorlog vormde de aanleiding voor het schriftelijk vastleggen van het recht op een nationaliteit in de UVRM.⁶³ De UVRM is geen juridisch bindend verdrag, maar is wel gezaghebbend.⁶⁴ Bovendien is het recht op een nationaliteit uit de UVRM overgenomen in latere, juridisch-bindende verdragen.⁶⁵ In artikel 15 UVRM is bepaald dat ‘*iedereen het recht heeft op een nationaliteit*’. In wezen wordt hiermee het recht op een nationaliteit als een universeel mensenrecht erkend, maar in de praktijk blijft de nationaliteit van een staat een vereiste voor de uitoefening en de bescherming van mensenrechten.⁶⁶ Aangezien het staatlozen doorgaans ontbreekt aan een nationaliteit, kan staatloosheid *an sich* worden gezien als een mensenrechtenschending.⁶⁷ Het groeiende besef over hun kwetsbare positie heeft uiteindelijk geleid tot de totstandkoming van het Verdrag van 1954 en het Verdrag van 1961.

2.2. Internationale verdragen en staatloosheid

2.2.1. Het Verdrag van 1954

Het doel van het Verdrag van 1954⁶⁸ is om de status van staatlozen te reguleren en te verbeteren en om de fundamentele rechten en vrijheden van staatlozen te verzekeren zonder discriminatie.⁶⁹ Het is echter niet zo dat het Verdrag van 1954 de noodzakelijkheid vermindert om een nationaliteit te verkrijgen, want de rechten uit het Verdrag van 1954 kunnen nimmer gelijk worden gesteld aan het verkrijgen van een nationaliteit.⁷⁰ Tot op heden is het Verdrag van 1954 door 82 staten geratificeerd, Nederland ratificeerde het in 1962.⁷¹

---

⁶³ *Trb.* 1969, 99. Zie Adjami & Harrington 2008, p. 96; Van Waas 2012, p. 244.

⁶⁴ Van Os & Beltman 2012, p. 649.

⁶⁵ Zoals artikel 24 IVBPR; artikel 5 van het Internationaal Verdrag uit 1965; artikel 9 van het Internationaal Verdrag uit 1979; artikel 7 IVRK.

⁶⁶ Adjami & Harrington 2008, p. 93.

⁶⁷ *Idem.*

⁶⁸ *Trb.* 1957, 22.

⁶⁹ UNHCR 1999, p. 10.

⁷⁰ *Idem.*

⁷¹ Informatie is beschikbaar via de website van de Verenigde Naties: <https://treaties.un.org>, laatst geraadpleegd 9 juli 2014.

Het Verdrag van 1954 is enkel van betekenis voor individuen die gekwalificeerd kunnen worden als ‘staatloos’. De ‘staatloze’ wordt gedefinieerd als ‘*een persoon die door geen enkele Staat, krachtens diens wetgeving, als onderdaan wordt beschouwd.*’⁷² De UNHCR geeft in haar Handboek nadere uitleg over de definitie van een ‘staatloze’.⁷³ Het Verdrag van 1954 biedt echter geen handvatten voor de wijze waarop staatloosheid dient te worden vastgesteld. Desalniettemin wordt een vaststelling van staatloosheid wel degelijk geïmpliceerd door het Verdrag van 1954,⁷⁴ omdat enkel personen die gekwalificeerd kunnen worden als ‘staatloze’ in aanmerking voor de rechten uit het Verdrag van 1954.⁷⁵ Verder is de uitoefening van de rechten in het Verdrag van 1954 verbonden aan verschillende kwalificerende voorwaarden, te weten 1) het onderworpen zijn aan de jurisdictie van de staat, 2) het fysiek aanwezig zijn op het grondgebied van de staat, 3) *lawfully present* zijn en 4) *lawful stay* hebben.⁷⁶ Zo hebben minderjarige staatlozen die voldoen aan de eerste twee voorwaarden onder meer recht op lager onderwijs⁷⁷ en identiteitspapieren.⁷⁸ Voor toegang tot de arbeidsmarkt⁷⁹ en hoger onderwijs⁸⁰ zijn *lawful presence*, respectievelijk *lawful stay* vereist.

2.2.2. Het Verdrag van 1961

Het Verdrag van 1961⁸¹ bevat bepalingen over het voorkomen van staatloosheid.⁸² Dit Verdrag is slechts door 58 staten geratificeerd, Nederland ratificeerde het in 1985.⁸³ Het Verdrag van 1961 bevat geen definitie van een ‘staatloze’. Over het algemeen wordt aangenomen dat dit Verdrag dezelfde definitie hanteert als het Verdrag van 1954.⁸⁴ Overigens blijkt uit de Slotakte van het Verdrag van 1961 dat *de facto* staatlozen, voor zover mogelijk, op dezelfde wijze als *de jure* staatlozen behandeld dienen te worden in het verkrijgen van een

---

⁷² Artikel 1 van het Verdrag van 1954.

⁷³ UNHCR 2014, pp. 9-24.

⁷⁴ Idem, p. 6. Sturkenboom 2013-5/6, p. 263.

⁷⁵ Van Waas 2008, p. 235-388.

⁷⁶ ACVZ 2013, p. 44.

⁷⁷ Artikel 22 van het Verdrag van 1954. Van Waas 2008, p. 229.

⁷⁸ Artikel 27 van het Verdrag van 1954. Nationale Ombudsman, rapport 2007/328.

⁷⁹ Artikel 17 van het Verdrag van 1954.

⁸⁰ Artikel 22 lid 2 van het Verdrag van 1954.

⁸¹ *Trb.* 1967, 124.

⁸² Batchelor 2002, p. 6. Van Waas 2008, p. 16.

⁸³ Informatie is beschikbaar via de website van de Verenigde Naties: <https://treaties.un.org>, laatst geraadpleegd 9 juli 2014.

⁸⁴ Van Waas 2008, p. 44.

effectieve nationaliteit.⁸⁵ Ook in het Verdrag van 1961 worden geen handvatten geboden voor de wijze waarop staatloosheid kan worden vastgesteld.⁸⁶

Om staatloosheid te voorkomen, roept het Verdrag van 1961 positieve verplichtingen in het leven voor staten omtrent het behoud en het verlenen van een nationaliteit ingeval een individu anders staatloos zal worden.⁸⁷ De bepalingen omtrent het verlenen van een nationaliteit zijn in het bijzonder relevant voor minderjarige staatlozen die geboren zijn in Nederland. Voor het verlenen van een nationaliteit is vereist dat de persoon anders staatloos is.⁸⁸ Verder wordt de nationaliteit van een staat enkel verleend aan die individuen die een effectieve link hebben met de staat, bijvoorbeeld door geboorte op het grondgebied van de staat of door afstamming.⁸⁹ Aan de staten is de ruimte gelaten om te bepalen of het verlenen van de nationaliteit automatisch plaatsvindt of op verzoek.⁹⁰ Op grond van artikel 1 lid 2 van het Verdrag van 1961 wordt het staten toegestaan om het verlenen van de nationaliteit te verbinden aan bepaalde voorwaarden.⁹¹ Deze voorwaarden hebben onder meer betrekking op het stellen van een tijdvak en een leeftijdsgrens. Daarnaast wordt de mogelijkheid aan staten geboden om als voorwaarde gewoon verblijf op het grondgebied van de staat te vereisen welke de duur van vijf jaar niet mag overschrijden.⁹²

2.3. Internationale verdragen en het recht op een nationaliteit

2.3.1. Het IVBPR

De bepalingen van de Verdragen van 1954 en 1961 dienen geïnterpreteerd te worden in het licht van de ontwikkelingen in de internationale mensenrechten.⁹³ Het recht op een nationaliteit is voor het eerst omgezet naar een juridisch, bindende bepaling in het IVBPR.⁹⁴

---

⁸⁵ Aanbeveling I van de Slotakte van het Verdrag van 1961.

⁸⁶ Van Waas 2008, p. 45.

⁸⁷ Idem, p. 44-46.

⁸⁸ Artikelen 1 tot en met 4 van het Verdrag van 1961. Zie hierover UNHCR 1999, p. 13.

⁸⁹ Idem.

⁹⁰ Artikel 1 van het Verdrag van 1961.

⁹¹ ACVZ 2013, p. 45.

⁹² Idem.

⁹³ UNHCR Guidelines 4, p. 3.

⁹⁴ *Trb.* 1969, 99. Van Waas 2008, p. 58.

Het IVBPR is momenteel door 168 Staten geratificeerd, Nederland heeft het geratificeerd in 1978.⁹⁵

Voor minderjarige staatlozen is artikel 24 lid 3 IVBPR relevant, aangezien hierin is bepaald dat ‘*elk kind het recht heeft een nationaliteit te verwerven*’. Uit *General Comment no. 17* van het Mensenrechtencomité⁹⁶ volgt dat het recht van een kind op het verwerven van een nationaliteit niet zonder meer betekent dat de staat verplicht is om aan elk kind dat geboren is op het grondgebied van de staat de desbetreffende nationaliteit te verschaffen.⁹⁷ Desalniettemin wordt wel van staten verwacht dat zij iedere passende maatregel nemen om ervoor te zorgen dat ieder kind een nationaliteit verkrijgt bij geboorte.⁹⁸ Dit impliceert een concrete verplichting voor staten om staatloosheid bij geboorte te voorkomen. Ook uit de *Concluding Observations* van verschillende landenrapporten kan worden afgeleid dat het Mensenrechtencomité van mening is dat artikel 24 IVBPR staten verplicht om staatloosheid bij geboorte te voorkomen.⁹⁹

2.3.2. Het IVRK

Bijna 25 jaar na de totstandkoming van het IVBPR wordt het IVRK aangenomen.¹⁰⁰ Voor minderjarige staatlozen is het IVRK van groot belang.¹⁰¹ Tot op heden hebben 194 landen het IVRK geratificeerd, Nederland heeft het in 1995 geratificeerd.¹⁰² De bijna universele ratificatie maakt dat het IVRK gezien kan worden als het breedst geaccepteerde mensenrechtenverdrag ter wereld.¹⁰³ Om die reden spelen verschillende bepalingen van het IVRK een belangrijke rol bij de interpretatie van de Verdragen van 1954 en 1961.¹⁰⁴

---

⁹⁵ Informatie is beschikbaar via de website van de Verenigde Naties: <https://treaties.un.org>, laatst geraadpleegd 9 juli 2014.

⁹⁶ Het Mensenrechtencomité is belast met het toezicht op de naleving en implementatie van het IVBPR. Zie hierover Van Os & Beltman 2012, p. 652.

⁹⁷ General Comment nr. 17 (1989), para. 8.

⁹⁸ *Idem*.

⁹⁹ Concluding Observations: Columbia (1997), para. 306. Concluding Observations: Syrian Arab Republic (2005), para. 19.

¹⁰⁰ *Trb.* 1990, 170.

¹⁰¹ UNHCR Guidelines 4, p. 3.

¹⁰² Informatie is beschikbaar via de website van de Verenigde Naties: <https://treaties.un.org>, laatst geraadpleegd 9 juli 2014.

¹⁰³ Blaak e.a. 2012, p. 1.

¹⁰⁴ UNHCR Guidelines 4, p. 3.

Eén van de relevante bepalingen is artikel 7 IVRK, waarin het recht op een nationaliteit is neergelegd. Dit artikel bevat verschillende rechten die met elkaar samenhangen.¹⁰⁵ Op de eerste plaats heeft het kind het recht om onmiddellijk na geboorte ingeschreven te worden.¹⁰⁶ Dit recht is een fundamenteel recht en van absoluut belang voor de verwezenlijking van mensenrechten.¹⁰⁷ Met de registratie van het kind wordt in wezen het bestaan van het kind officieel erkend.¹⁰⁸ Op de tweede plaats heeft het kind het recht op het verkrijgen van een nationaliteit *vanaf* de geboorte.¹⁰⁹ Het IVRK lijkt te impliceren dat een kind *zo snel mogelijk* na de geboorte een nationaliteit dient te verkrijgen om staatloosheid te voorkomen.¹¹⁰ Tot slot wordt in artikel 7 lid 2 IVRK expliciet de rol van staten benadrukt in het waarborgen van de verwezenlijking van de rechten in artikel 7 lid 1 IVRK, in het bijzonder wanneer het kind anders staatloos zou zijn.¹¹¹ Ook in artikel 8 IVRK speelt het recht op een nationaliteit een belangrijke rol. Artikel 8 IVRK bevat het recht van het kind op behoud van zijn identiteit. Het artikel geeft geen definitie van hetgeen onder ‘identiteit’ dient te worden verstaan, maar het omvat in ieder geval de nationaliteit van het kind.¹¹²

Overigens zijn artikel 2 IVRK, artikel 3 IVRK en artikel 6 IVRK eveneens relevant voor minderjarige staatlozen. Artikel 2 IVRK bevat het non-discriminatiebeginsel, waarin wordt bepaald dat minderjarige staatlozen beschermd worden tegen discriminatie van welke aard ook. Bovendien dienen staten het kind te beschermen tegen discriminatie of bestraffing op grond van de status of de activiteiten van de ouders van het kind.¹¹³ Uit *General Comment no. 6* van het Kinderrechtencomité volgt dat het genot van de rechten die in het IVRK zijn neergelegd niet enkel geldt voor kinderen die burger zijn van de staat, maar toekomt aan *alle* kinderen, ongeacht nationaliteit, vreemdelingrechtelijke status of staatloosheid.¹¹⁴

Ingevolge artikel 3 IVRK dienen de belangen van het kind, bij alle maatregelen betreffende kinderen, inclusief maatregelen betreffende de nationaliteit van een kind, de eerste overweging te vormen.¹¹⁵ Dit betekent dat een kind niet voor een langere periode staatloos

---

¹⁰⁵ Blaak e.a. 2012, p. 183.

¹⁰⁶ Artikel 7 lid 1 IVRK.

¹⁰⁷ Blaak e.a. 2012, p. 183. Unicef 2005, p. 1.

¹⁰⁸ Idem.

¹⁰⁹ Artikel 7 lid 1 IVRK.

¹¹⁰ De Groot 2012, p. 117.

¹¹¹ *Kamerstukken II* 1992-93, 22 855, nr. 3, p. 18. Blaak e.a. 2012, p. 184. Detrick 2012, p. 1864-1865.

¹¹² Artikel 8 lid 1 IVRK.

¹¹³ Artikel 2 lid 2 IVRK.

¹¹⁴ General Comment no. 6 (2005), para. 12.

¹¹⁵ UNHCR Guidelines 4, p. 3.

mag blijven, maar een nationaliteit dient te verkrijgen bij geboorte of zo snel mogelijk na de geboorte.¹¹⁶ Sinds de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (de Afdeling) van 7 februari 2012 wordt aan artikel 3 IVRK rechtstreekse werking toegekend.¹¹⁷ De Afdeling neemt voor wat betreft het gewicht dat aan het belang van het kind dient te worden toegekend niet aan dat artikel 3 lid 1 IVRK een norm bevat die door de rechter direct toepasbaar is, maar overweegt wel dat de rechter terughoudend dient te toetsen of het bestuursorgaan zich voldoende rekenschap heeft gegeven van de belangen van het kind.¹¹⁸

Artikel 6 lid 2 IVRK verlangt van staten dat zij in de ruimst mogelijke mate het overleven en de ontwikkeling van het kind waarborgen. Het doel van deze bepaling is dat de minderjarige in staat wordt gesteld zijn persoonlijkheid te ontwikkelen, in zowel materiële als in immateriële zin.¹¹⁹ Bij het ontwikkelen van een persoonlijkheid in immateriële zin spelen nationaliteit en identiteit een belangrijke rol. Aangezien iemands ‘identiteit’ eveneens een nationaliteit omvat ben ik van mening dat het ontbreken van een nationaliteit schadelijk kan zijn voor de ontwikkeling van een persoonlijkheid in immateriële zin.

2.3.3. Overige Internationale Verdragen en het recht op een nationaliteit

Tot slot zijn voor minderjarige staatlozen het IVUR en het VN-vrouwenrechtenverdrag welke beschermen tegen discriminatie op grond van ras en geslacht in het nationaliteitsrecht van belang. Het IVUR is in het bijzonder van belang voor het verminderen van staatloosheid onder minderjarigen.¹²⁰ Momenteel is dit Verdrag door 177 Staten geratificeerd, door Nederland is het in 1972 geratificeerd.¹²¹ Uit de artikelen 1 en 5 IVUR volgt dat het recht op een nationaliteit niet mag afhangen van ras, huidskleur of nationale of etnische oorsprong.¹²² In de *General Recommendation no. 30* van het Comité inzake de uitbanning van elke vorm van rassendiscriminatie zijn enkele beginselen met betrekking tot de toegang tot een nationaliteit terug te vinden.¹²³ Het Comité overweegt dat staten de ouders dienen aan te

---

¹¹⁶ Idem, p. 3.

¹¹⁷ ABRvS 7 februari 2012, 201103064/1/V2, r.o. 2.3.8.

¹¹⁸ ABRvS 7 februari 2012, 201103064/1/V2, r.o. 2.3.8.

¹¹⁹ Detrick 1999, p. 131. Cardol 2005, p. 82.

¹²⁰ *Trb.* 1966, 237. Blitz 2009, p. 19.

¹²¹ Informatie is beschikbaar via de website van de Verenigde Naties: <https://treaties.un.org>, laatst geraadpleegd 9 juli 2014.

¹²² Blitz 2009, p. 19.

¹²³ General Recommendation no. 30 (2004), para. 16.

moedigen om namens het kind de nationaliteit van de desbetreffende staat aan te vragen en dat beide ouders hun nationaliteit aan het kind moeten kunnen doorgeven om zo staatloosheid te verminderen.¹²⁴

Het VN-Vrouwenverdrag ziet in het bijzonder op het voorkomen van staatloosheid onder minderjarigen.¹²⁵ Momenteel is dit Verdrag door 188 Staten geratificeerd, Nederland heeft het in 1991 geratificeerd.¹²⁶ Artikel 9 van dit Verdrag verbiedt expliciet het maken van een onderscheid op grond van geslacht in nationaliteitswetgeving.¹²⁷ Ingevolge artikel 9 lid 2 van dit Verdrag “*verlenen staten aan vrouwen gelijke rechten als mannen wat de nationaliteit van hun kinderen betreft.*”

2.4. Tussenconclusie

Op grond van het voorgaande kan worden vastgesteld dat de Verdragen van 1954 en 1961 gelezen dienen te worden in het licht van de ontwikkelingen binnen de internationale mensenrechtenverdragen.¹²⁸ *In concreto* betekent dit dat op staten de verplichting rust om staatloosheid bij geboorte te voorkomen door aan een kind *zo snel mogelijk* na de geboorte een nationaliteit te verlenen.¹²⁹ Verder is gebleken dat de Verdragen uit 1954 en 1961 enkel rechten bevatten voor ‘staatlozen’ in de zin van artikel 1 van het Verdrag van 1954. Op de vraag *hoe* staatloosheid dient te worden vastgesteld, bieden beide Verdragen geen antwoord, maar de vaststelling wordt als het ware geïmpliceerd. Voorts is van belang dat de minderjarige staatloze voor de effectivering van de rechten in het Verdrag van 1954 dient te voldoen aan verschillende kwalificerende voorwaarden.¹³⁰ Op grond van het Verdrag van 1961 heeft de minderjarige staatloze, geboren op het grondgebied van een staat, recht op het verkrijgen van de desbetreffende nationaliteit.¹³¹ Hieraan mag de staat verschillende voorwaarden verbinden, waaronder de eis van gewoon verblijf op het grondgebied van de staat.¹³²

---

¹²⁴ Idem.

¹²⁵ *Trb.* 1980, 146.

¹²⁶ Informatie is beschikbaar via de website van de Verenigde Naties: <https://treaties.un.org>, laatst geraadpleegd 9 juli 2014.

¹²⁷ Van Waas 2008, p. 66.

¹²⁸ UNHCR Guidelines 4, p. 3.

¹²⁹ artikel 7 IVRK, General Comment nr. 17 (1989), para. 8.

¹³⁰ Zie paragraaf 2.2.1.

¹³¹ Artikel 1 tot en met 4 van het Verdrag van 1961.

¹³² Artikel 1 lid 2 van het Verdrag van 1961.

3. Staatloze minderjarigen in het Europees recht

3.1. Het EVRM

Voor wat betreft het nationaliteitsrecht zijn Europese landen onderworpen aan een regionaal juridisch toetsingskader.¹³³ Zo is Nederland in Europees verband partij bij het EVRM uit 1950.¹³⁴ Het EVRM is in navolging van de UVRM tot stand gekomen,¹³⁵ maar het bevat geen bepaling waarin het recht op een nationaliteit is neergelegd. Naar het schijnt waren staten destijds terughoudend in het opstellen van een dergelijke, concrete bepaling.¹³⁶ Desalniettemin bevat het EVRM wel degelijk bepalingen die van belang zijn voor minderjarige staatlozen, in het bijzonder artikel 8 EVRM en artikel 5 EVRM, jo. artikel 14 EVRM.

In artikel 8 lid 1 EVRM is het recht op eerbiediging van privéleven, familie- en gezinsleven neergelegd. Inmenging in de uitoefening van dit recht is enkel toegestaan wanneer het is voorzien bij wet en in een democratische samenleving noodzakelijk is met het oog op, onder andere, de nationale veiligheid.¹³⁷ Artikel 5 EVRM bevat het recht op vrijheid en veiligheid. Artikel 14 EVRM bevat het non-discriminatie beginsel. Sinds de inwerkingtreding van het Twaalfde Protocol¹³⁸ is het mogelijk om een zelfstandig beroep te doen op artikel 14 EVRM. Vóór de inwerkingtreding van het Twaalfde Protocol diende er echter een combinatie gemaakt te worden tussen artikel 14 EVRM en één van de in het EVRM neergelegde rechten,

---

¹³³ Adjami & Harrington 2008, p. 99.

¹³⁴ *Trb.*, 1951, 54. Nederland heeft het EVRM in 1954 geratificeerd: Informatie beschikbaar via de website van het Ministerie van Buitenlandse Zaken: <https://verdragenbank.overheid.nl/nl/Verdrag/Details/005132>, laatst geraadpleegd 9 juli 2014.

¹³⁵ Zie: http://www.europa-nu.nl/id/vh7dovnw4czu/europees_verdrag_tot_bescherming_van_de, laatst geraadpleegd 16 juli 2014.

¹³⁶ d'Oliveira 1998, p. 7.

¹³⁷ Artikel 8 lid 2 EVRM.

¹³⁸ *Trb.* 2001, 18.

zoals bijvoorbeeld het recht op eerbiediging van privéleven, familie- en gezinsleven.¹³⁹ Dit is gebeurd in de zaken *Genovese t. Malta* en *Kuric t. Slovenië*.

De zaak *Genovese t. Malta*¹⁴⁰ is van groot belang voor het nationaliteitsrecht, omdat in deze zaak het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (het Hof) voor het eerst tot het oordeel komt dat toegang tot een nationaliteit onder de bescherming van het EVRM valt.¹⁴¹ In deze zaak werd het verzoek om aan een buiten huwelijk geboren kind de Maltese nationaliteit toe te kennen geweigerd.¹⁴² Het Hof kwam tot het oordeel dat deze weigering een schending van artikel 8 EVRM en artikel 14 EVRM opleverde, aangezien het niet verwerven van een nationaliteit gevolgen heeft voor de sociale identiteit van een persoon en om die reden raakt de discriminatie het privéleven van het buiten huwelijk geboren kind.¹⁴³

De zaak *Kuric t. Slovenië* handelt over de behandeling van staatlozen.¹⁴⁴ In *Kuric t. Slovenië* is het Hof tot het oordeel gekomen dat de voortdurende weigering om de verblijfsstatus van de verzoekers op te lossen en de benadeelde positie ten opzichte van andere inwoners van Slovenië in strijd is met artikel 8 EVRM en artikel 14 EVRM.¹⁴⁵ De recente zaak *Kim t. Rusland*¹⁴⁶ draait eveneens om de behandeling van staatlozen, maar ziet voornamelijk op de toepassing van vreemdelingendetentie. In deze zaak heeft de verzoeker Kim, een staatloze afkomstig uit Oezbekistan, ruim twee jaar in vreemdelingendetentie gezeten. Het Hof neemt het de Russische autoriteiten kwalijk dat zij gedurende deze periode niet voortvarend te werk zijn gegaan met het oog op de uitzetting van Kim. Bovendien was de vreemdelingendetentie van Kim niet langer noodzakelijk voor een eventuele uitzetting, nadat de Russische autoriteiten van de ambassade van Oezbekistan een bericht hadden ontvangen dat Kim geen onderdaan van Oezbekistan was.¹⁴⁷ Aldus komt het Hof tot een schending van onder meer artikel 5 lid 1 EVRM.

3.2. Het EVN

---

¹³⁹ Cardol 2005, p. 76.

¹⁴⁰ EHRM 11 oktober 2011, nr. 53124/09 (*Genovese t. Malta*).

¹⁴¹ De Groot & Vonk 2012a, p. 317.

¹⁴² EHRM 11 oktober 2011, nr. 53124/09 (*Genovese t. Malta*), para. 7-15.

¹⁴³ Idem, para. 30.

¹⁴⁴ EHRM 26 juni 2012, nr. 26828/06 (*Kuric e.a. t. Slovenië*).

¹⁴⁵ Idem, r.o. 339-362 en r.o. 382-396.

¹⁴⁶ EHRM 7 juli 2014, nr. 44260/13 (*Kim t. Rusland*).

¹⁴⁷ Idem, r.o. 46-57.

Het feit dat het EVRM geen bepalingen bevat over het recht op een nationaliteit betekent echter niet dat de Raad van Europa het nationaliteitsrecht compleet links heeft laten liggen.¹⁴⁸ Vanaf de jaren zestig zijn verscheidene nationaliteitsrechtelijke instrumenten tot stand gekomen.¹⁴⁹ Uiteindelijk is in 1997 het EVN tot stand gekomen.¹⁵⁰ Het EVN is inmiddels door 19 landen geratificeerd,¹⁵¹ Nederland heeft het in 2001 geratificeerd.¹⁵² Het EVN is niet op alle punten vernieuwend, maar voor wat betreft de positie van het individu in het nationaliteitsrecht wijkt het EVN af van eerdere verdragen.¹⁵³ In de *Preamble* wordt erkend dat naast de belangen van het individu rekening gehouden dient te worden met de legitieme belangen van de staat. Dit betekent in feite dat er een belangenafweging dient plaats te vinden.¹⁵⁴ Daarnaast erkent het EVN, in navolging van de UVRM, het recht van een ieder op een nationaliteit.¹⁵⁵ Verder wordt het vermijden van staatloosheid verheven tot een algemene rechtsregel.¹⁵⁶

Voor minderjarige oorspronkelijke staatlozen is in het bijzonder artikel 6 EVN relevant. Dit artikel lijkt in veel opzichten op artikel 1 van het Verdrag van 1961. Zo biedt artikel 6 lid 2 EVN eveneens aan staten de mogelijkheid om de nationaliteit van rechtswege bij geboorte te verlenen of daarna, op verzoek door of namens het kind dat staatloos is gebleven. Een belangrijk verschil ten opzichte van het Verdrag van 1961 is echter dat het EVN aan staten de mogelijkheid biedt om in plaats van gewoon verblijf óók wettig verblijf op het grondgebied te eisen van niet meer dan 5 jaar voorafgaande aan de indiening van het verzoek.¹⁵⁷ Tot slot is het EVN eveneens van toepassing op bestaande gevallen van staatloosheid, hetgeen in het bijzonder relevant is voor minderjarige staatloze migranten. Zo bepaalt artikel 6 lid 4, onder g EVN dat verkrijging van de nationaliteit door staatlozen die wettig en gewoon verblijf hebben op het grondgebied van de desbetreffende staat dient te worden vergemakkelijkt.

3.3. Aanbevelingen van het Comité van Ministers van de Raad van Europa

---

¹⁴⁸ d'Oliveira 1998, p. 7.

¹⁴⁹ Idem.

¹⁵⁰ *Trb.* 1998, 149 (Nederlandse versie). D'Oliveira 1998, p. 8.

¹⁵¹ Informatie beschikbaar via: <https://verdragenbank.overheid.nl/nl/Treaty/Details/008154.html>, laatst geraadpleegd 12 juli 2014.

¹⁵² De Groot & Tratnik 2010, p. 88.

¹⁵³ d'Oliveira 1998, p. 11.

¹⁵⁴ Idem.

¹⁵⁵ Artikel 4, onder a EVN.

¹⁵⁶ Artikel 4, onder b EVN.

¹⁵⁷ Artikel 6 lid 2, onder b EVN.

Een belangrijke aanvulling op het EVN zijn de Aanbevelingen uit 1999 en 2009.¹⁵⁸ In de Aanbeveling uit 1999 wordt bepaald dat toegang tot het verkrijgen van een nationaliteit mogelijk moet zijn voor personen die een ‘*genuine and effective link*’ hebben met een staat. Van een dergelijke band met een staat is sprake ingeval van geboorte, afstamming of verblijf.¹⁵⁹

De Aanbeveling uit 2009 handelt specifiek over het verminderen van staatloosheid onder kinderen. In de *Preamble* en aanbeveling VI.23 wordt het belang van geboorteregistratie erkend om het recht op een nationaliteit te verzekeren en staatloosheid te voorkomen. Verder wordt met aanbeveling I.7, evenals in het Verdrag van 1961, beoogd *de facto* staatlozen, voor zover mogelijk, hetzelfde te behandelen als *de jure* staatlozen. Aanbeveling I.8 is in het bijzonder van belang voor de Nederlandse praktijk omtrent het registreren van individuen als ‘van onbekende nationaliteit’. Hierin wordt namelijk overwogen dat het registreren van kinderen van onbekende nationaliteit slechts voor een zo kort mogelijke periode is toegestaan.

Tot slot is voor minderjarige staatlozen, zoals Luis, aanbeveling I.4 van de Aanbeveling uit 2009 interessant, omdat hier de mogelijkheid wordt geopend voor kinderen, die bij de geboorte het recht hebben op de nationaliteit van een andere staat, maar van wie niet redelijkerwijs verwacht kan worden deze nationaliteit te verkrijgen, om de nationaliteit te verkrijgen van de staat waar zij zijn geboren. Deze aanbeveling is tot stand gekomen na een discussie over de wijziging van het Belgische nationaliteitsrecht¹⁶⁰ als gevolg van de zaak *Ruiz Zambrano*.¹⁶¹ In deze zaak hadden de in België geboren kinderen van de Colombiaanse Ruiz Zambrano de Belgische nationaliteit verkregen, ingevolge artikel 10, eerste alinea, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit, omdat de Colombiaanse wet niet van rechtswege de nationaliteit toekent aan kinderen die buiten het grondgebied van Colombia zijn geboren.¹⁶² Gedurende de procedure heeft België op dit punt de nationaliteitswetgeving gewijzigd, omdat zich de vraag voordeed of de regels die zien op het bestrijden van staatloosheid ook gelden in gevallen waarin de staatloosheid aan de ouders te wijten is.¹⁶³ De ouders hadden namelijk de geboorte kunnen laten registreren bij de Colombiaanse

---

¹⁵⁸ Aanbeveling R 99(18) van het Comité van Ministers; Aanbeveling 2009/13 van het Comité van Ministers van de Raad van Europa, 19 december 2009.

¹⁵⁹ Aanbeveling I, onder a van het Comité van Ministers, R 99(18).

¹⁶⁰ Van der Mei, Van den Bogaert & De Groot 2011/6, p. 198.

¹⁶¹ HvJEU 8 maart 2011, C-34/09 (*Ruiz Zambrano t. België*).

¹⁶² Idem, r.o. 19 en 22.

¹⁶³ Het Verdrag van 1961 is niet geschreven voor deze gevallen, zie UNHCR Guidelines 4, para. 25-26. De Groot 2013-5/6, p. 270.

autoriteiten.¹⁶⁴ Aanbeveling I.4 laat de wijziging die België heeft gedaan toe, mits er uitzonderingen worden gemaakt voor ouders van wie redelijkerwijs niet verwacht kan worden dat zij zich wenden tot de autoriteiten van hun land van herkomst.¹⁶⁵

3.4. Tussenconclusie

Uit het voorgaande kan worden geconcludeerd dat het EVRM het recht op een nationaliteit niet als zodanig erkent en evenmin bepalingen bevat over de behandeling van staatlozen. Desalniettemin is het EVRM van groot belang voor minderjarige staatlozen. Zo is uit de jurisprudentie van het Hof gebleken dat artikel 8 EVRM, artikel 14 EVRM en artikel 5 EVRM zich verzetten tegen het niet verwerven van een nationaliteit, de langdurige onzekerheid over een verblijfsstatus voor staatlozen en herhaalde detentieperiodes zonder reëel uitzicht op uitzetting.¹⁶⁶ In Europees verband wordt het recht op een nationaliteit en de doelstelling om staatloosheid te vermijden pas in 1997 schriftelijk vastgelegd in het EVN. In tegenstelling tot de Verdragen van 1954 en 1961 vereist het EVN een zekere belangenafweging in het nationaliteitsrecht en biedt het tevens de mogelijkheid om wettig verblijf als voorwaarde te stellen bij het verlenen van de nationaliteit aan kinderen geboren op het grondgebied van de desbetreffende staat en aan migranten. De Aanbevelingen uit 1999 en 2009 bieden houvast bij de interpretatie van de bepalingen uit het EVN. De Aanbeveling uit 2009 bevat aanbevelingen die in het bijzonder van belang zijn voor de Nederlandse praktijk, zoals aanbeveling I.4 omtrent het verschaffen van een nationaliteit aan kinderen die bij geboorte recht hebben op een nationaliteit van een andere staat, maar van wie redelijkerwijs niet verwacht kan worden deze nationaliteit te verkrijgen, en aanbeveling I.8 omtrent de duur van de registratie als ‘van onbekende nationaliteit’.

---

¹⁶⁴ Van der Mei, Van den Bogaert & De Groot 2011/6, p. 198.

¹⁶⁵ Idem, p. 199.

¹⁶⁶ EHRM 11 oktober 2011, nr. 53124/09 (*Genovese t. Malta*), EHRM 26 juni 2012, nr. 26828/06 (*Kuric e.a. t. Slovenië*), EHRM 7 juli 2014, nr. 44260/13 (*Kim t. Rusland*).

4. Staatloze minderjarigen in het nationale recht

4.1. Nationaliteitsrecht en staatloosheid

De relevante bepalingen over het verminderen of voorkomen van staatloosheid zijn in Nederland uitgewerkt in de Rijkswet op het Nederlanderschap (RWN). Op 1 januari 1985 is de RWN in werking is getreden,¹⁶⁷ die bij Rijkswet van 21 december 2000 grotendeels is gewijzigd.¹⁶⁸ De RWN biedt aan minderjarige staatlozen de mogelijkheid om het Nederlanderschap versneld te verkrijgen door middel van optie of naturalisatie.¹⁶⁹ Maar om in aanmerking te kunnen komen voor versneld opteren of naturaliseren geldt als één van de voorwaarden dat de minderjarige *staatloos* is. Om die reden zal allereerst besproken worden op welke wijze in Nederland staatloosheid wordt vastgesteld.

4.1.1. Registratie van staatloosheid in de BRP¹⁷⁰

De inschrijving in de BRP is bepalend voor de vraag of een persoon staatloos is.¹⁷¹ Artikel 1 lid 1, onder f RWN definieert de ‘staatloze’ als een ‘*persoon die door geen enkele staat, krachtens diens wetgeving, als onderdaan wordt beschouwd*’. Wanneer wordt vastgesteld dat een persoon geen nationaliteit bezit, wordt dit als zodanig geregistreerd in de BRP en kan de persoon worden aangemerkt als staatloze in de zin van de RWN.¹⁷² Deze gang van zaken roept allereerst de vraag op wie er geregistreerd worden in de BRP. In principe bevat de BRP enkel gegevens van personen die rechtmatig in Nederland verblijven.¹⁷³ Kortom, de gegevens van vreemdelingen, die op grond van artikel 8 van de Vreemdelingenwet 2000 (hierna: Vw) rechtmatig verblijf hebben, zijn opgenomen in de BRP. Zodoende staan minderjarige staatlozen, zoals Luis en Goran, niet geregistreerd in de BRP.

Ten tweede doet zich de vraag voor in welke gevallen een gemeenteambtenaar overgaat tot het inschrijven van een persoon als ‘staatloos’. Ingevolge artikel 2.17 BRP kunnen vreemdelingen, die voor het eerst worden ingeschreven in de BRP en die door de Immigratie-

---

¹⁶⁷ Rijkswet van 19 december 1984, *Stb.* 1984, 628. Besluit van 20 december 1984, *Stb.* 1984, 655.

¹⁶⁸ Rijkswet van 21 december 2000, *Stb.* 2000, 618. Besluit van 15 maart 2003, *Stb.* 2003, 118. De Groot & Tratnik 2010, p. 52.

¹⁶⁹ Hoofdstuk 3 RWN en hoofdstuk 4 RWN. Lodder 2011, p. 162.

¹⁷⁰ Wet van 3 juli 2013, *Stb.* 2013, 315.

¹⁷¹ Artikel 1 lid 1, onder f Handleiding Rijkswet op het Nederlanderschap (HRWN).

¹⁷² Artikel 2.15 lid 3 BRP. Handleiding uitvoeringsprocedures 1.3, 25 maart 2014, p. 52.

¹⁷³ Artikel 2.4 Wet BRP. ACVZ 2013, p. 51. UNHCR 2011, p. 17.

en Naturalisatiedienst (IND) als staatloos worden aangemerkt, sinds kort als staatloos worden geregistreerd.¹⁷⁴ Verder schrijft de Handleiding Uitvoeringsprocedures (HUP) voor om minderjarigen geboren in Nederland uit Portugese ouders te registreren als staatloos, omdat de Portugese wetgeving vereist dat de geboorte van kinderen buiten Portugal wordt geregistreerd bij de ambassade. Dit is doorgaans nog niet gebeurd binnen de termijn waarin de geboorte in Nederland dient te worden aangegeven en zodoende dient de minderjarige tijdelijk als ‘staatloos’ geregistreerd te worden.¹⁷⁵ Voor de overige gevallen zegt de BRP niet met zoveel woorden welke bewijzen kunnen dienen ter ondersteuning van iemands vermeende staatloosheid.¹⁷⁶

In de praktijk wordt voor de registratie van staatloosheid in de BRP dezelfde bewijslast gehanteerd als in artikel 2.15 BRP, waarin de inschrijving van een persoon met een vreemde nationaliteit wordt geregeld.¹⁷⁷ Dit betekent dat het aantonen van het ontbreken van een nationaliteit enkel kan gebeuren aan de hand van een beschikking, een uitspraak of andere geschriften van een daartoe bevoegde instantie.¹⁷⁸ Over het algemeen wordt de staatloze als ‘van onbekende nationaliteit’ geregistreerd in de BRP als de staatloosheid niet aan de hand van de hiervoor genoemde documenten kan worden vastgesteld.¹⁷⁹

In een zaak die speelde bij de Afdeling is de hiervoor genoemde praktijk bevestigd.¹⁸⁰ Deze zaak draaide om het verzoek om de nationaliteit van een minderjarige te wijzigen van ‘onbekend’ naar ‘staatloos’, welke door het College van B&W (het College) was afgewezen, omdat de minderjarige vermoedelijk de Chinese nationaliteit had verkregen. Volgens het College ligt het in het bewijsdomein van de verzoekster om aan de hand van objectief toetsbare gegevens aan te tonen dan wel aannemelijk te maken dat de minderjarige niet door China als onderdaan wordt erkend. Aangezien verzoekster geen documenten heeft overgelegd waaruit volgt dat de minderjarige staatloos is en er op het College geen (internationaalrechtelijke) verplichting rust om te onderzoeken of de minderjarige staatloos is, komt de Afdeling tot het oordeel dat het belang van de staat om te kunnen vertrouwen op de

---

¹⁷⁴ De Wet BRP is in werking getreden met ingang van 6 januari 2014. Besluit van 28 november 2013, *Stb.* 2013, 494.

¹⁷⁵ HUP 25 maart 2014, p. 133-134. Swider 2014, p. 17.

¹⁷⁶ Swider 2014, p. 13.

¹⁷⁷ De handelwijze volgt niet noodzakelijk uit de Wet BRP, maar kan worden opgemaakt uit adviezen van de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVvB). Zie ACVZ 2013, p. 52.

¹⁷⁸ Artikel 2.15 lid 1 en lid 2 BRP.

¹⁷⁹ ACVZ 2013, p. 52.

¹⁸⁰ ABRvS 21 mei 2014, 201303857/1/A3.

juistheid van de gegevens in de BRP zwaarder dient te wegen dan het belang van de minderjarige.¹⁸¹ Tot slot merkt de Afdeling op dat er momenteel geen specifieke procedure is om de staatloosheid van personen juridisch vast te stellen met als gevolg dat personen verstoken blijven van de bescherming van de Verdragen van 1954 en 1961.¹⁸² Weliswaar rust er op Nederland een internationaalrechtelijke verplichting om te voorzien in een vaststellingsprocedure voor staatloosheid, maar het gaat de rechtsvormende taak van de rechter te buiten om daarin te voorzien.¹⁸³ De staatssecretaris heeft echter recentelijk aangekondigd dat de wijze waarop een vaststellingsprocedure het beste kan worden ingevuld momenteel wordt verkend.¹⁸⁴

Ten slotte dient opgemerkt te worden dat de vaststelling van staatloosheid niet enkel een vereiste is voor een versnelde optie- of naturalisatieprocedure, maar dat het eveneens leidt tot vrijstelling van de afstandsverplichting¹⁸⁵ en van het paspoortvereiste in de naturalisatieprocedure.¹⁸⁶ Een minderjarige die staat ingeschreven als ‘van onbekende nationaliteit’ wordt niet vrijgesteld van het paspoortvereiste, tenzij de minderjarige beschikt over een asiolvergunning.¹⁸⁷ Voor wat betreft het overleggen van een geboorteakte wordt een staatloze enkel van deze voorwaarde vrijgesteld wegens bewijsnood.¹⁸⁸ Bewijsnood wordt tot op heden slechts in een beperkt aantal situaties aangenomen,¹⁸⁹ waarbij staatloosheid geen rol speelt.¹⁹⁰ De staatssecretaris heeft echter recentelijk aangekondigd dat in de toekomst afhankelijk van de oorzaak van de staatloosheid zal worden bepaald of het aannemelijk is dat de minderjarige staatloze de betreffende documenten, zoals een geboorteakte, niet kan verkrijgen.¹⁹¹

---

¹⁸¹ ABRvS 21 mei 2014, 201303857/1/A3, r.o. 4.2-4.3.

¹⁸² Idem, r.o. 4.4.

¹⁸³ ABRvS 21 mei 2014, 201303857/1/A3, JV 2014/224 m.nt. R. Bruin.

¹⁸⁴ *Kamerstukken II* 2013/14, 19 637, nr. 1889

¹⁸⁵ Artikel 6a lid 1 HRWN.

¹⁸⁶ Paragraaf 2.2.5.1. HRWN.

¹⁸⁷ ACVZ 2013, p. 41.

¹⁸⁸ Paragraaf 2.2.5.6. HRWN.

¹⁸⁹ ACVZ 2013, p. 57.

¹⁹⁰ ABRvS 14 november 2012, 201203838/1. ACVZ 2013, p. 57-58.

¹⁹¹ *Kamerstukken II* 2013/14, 19 637, nr. 1889.

4.1.2. Artikel 6 RWN: het optierecht

Voor de minderjarige staatloze, zoals Bella of Luis, die in Nederland is geboren en ‘*aldaar gedurende een onafgebroken periode van tenminste drie jaren toelating en hoofdverblijf heeft en sedert zijn geboorte staatloos is*’ voorziet de RWN in een optierecht op het Nederlanderschap.¹⁹² Van belang is dat voldaan moet zijn aan het toelatingsvereiste. Dit vereiste is pas bij de wijziging van de RWN op 21 december 2000 in de wet opgenomen.¹⁹³ Met deze wijziging werd beoogd om het nationaliteitsrecht en het vreemdelingenrecht nauwer op elkaar te laten aansluiten.¹⁹⁴ Personen die hier rechtens niet mogen zijn, behoren ook in het kader van het nationaliteitsrecht geen rechten te kunnen opbouwen.¹⁹⁵ Kortom, enkel minderjarigen van vreemdelingen die een verblijfsvergunning kunnen gebruik maken van het optierecht. Dit roept de vraag op of een dergelijk vereiste in overeenstemming is met het doel van het Verdrag van 1961 om staatloosheid te voorkomen.

In een zaak die speelde bij de rechtbank Zwolle-Lelystad stond het toelatingsvereiste centraal. In deze zaak waren de ouders van een minderjarige staatloze in beroep gegaan tegen de weigering van de burgemeester van Zwolle om de verkrijging van het Nederlanderschap van de minderjarige staatloze te bevestigen, omdat de minderjarige staatloze niet voldeed aan het toelatingsvereiste.¹⁹⁶ In haar uitspraak van 9 september 2010 is de rechtbank allereerst tot de conclusie gekomen dat de bepalingen van het Verdrag van 1961 moeten worden aangemerkt als een ieder verbindende bepaling van internationaal recht in de zin van artikel 94 van de Grondwet (GW). Vervolgens heeft de rechtbank geoordeeld dat ‘*habitually resided*’ in artikel 1 lid 2, aanhef en onder b van het Verdrag van 1961 tot uitdrukking brengt dat iemand duurzaam in Nederland verblijft en hier te lande zijn maatschappelijk leven heeft opgebouwd en dat dit niet instemming van het bevoegd gezag betekent. Volgens de rechtbank dient het vereiste van ‘toelating’ dan ook buiten toepassing te worden gelaten wegens strijd met een ieder verbindende bepaling van internationaal recht.¹⁹⁷ De gemeente Zwolle besloot om tegen deze uitspraak in hoger beroep te gaan, maar uiteindelijk werd het hoger beroep ingetrokken omdat er alsnog een verblijfsvergunning werd verleend aan de ouders van het kind.¹⁹⁸

---

¹⁹² Artikel 6 lid 1, onder b RWN.

¹⁹³ ACVZ 2013, p. 60.

¹⁹⁴ De Groot & Tratnik 2010, p. 52.

¹⁹⁵ *Kamerstukken II* 1997/98, 25 891, nr. 3.

¹⁹⁶ Rb. Zwolle-Lelystad, 9 september 2010, ECLI:NL:RBZLY:2010:BN6394.

¹⁹⁷ *Idem*, r.o. 2.

¹⁹⁸ ACVZ 2013, p. 59-60.

4.1.3. Artikel 11 RWN en artikel 8 RWN: mede-naturalisatie en zelfstandige naturalisatie

Minderjarige staatloze migranten die niet in Nederland zijn geboren, komen niet in aanmerking voor het optierecht. Evenmin komen zij in aanmerking voor versnelde naturalisatie op grond van artikel 8 lid 4 RWN, aangezien hiervoor vereist is dat zij tenminste achttien jaar zijn.¹⁹⁹ Desalniettemin bestaat er voor minderjarige staatloze migranten, zoals Li Lu en Goran, de mogelijkheid om met hun ouders mee te naturaliseren wanneer er een verzoek tot medeverlening is ingediend.²⁰⁰ Naast de vereiste erkenning van staatloosheid, dient de minderjarige staatloze toelating voor onbepaalde tijd en hoofdverblijf te hebben binnen het Nederlands grondgebied.²⁰¹ Voor minderjarige staatlozen die niet met hun ouders zijn mee genaturaliseerd bestaat er de mogelijkheid om een eigen verzoek in te dienen wanneer de minderjarige minstens drie jaren voorafgaand aan het verzoek toelating voor onbepaalde tijd en hoofdverblijf heeft.²⁰²

4.2. Vreemdelingenrecht en staatloosheid

Nederland wordt voornamelijk binnen de migratiecontext geconfronteerd met staatloosheid.²⁰³ De Nederlandse vreemdelingenwetgeving kent echter geen specifieke bepalingen over staatloosheid.²⁰⁴ Desalniettemin bestaan er binnen de Nederlandse vreemdelingenwetgeving twee procedures die relevant zijn voor minderjarige staatlozen en derhalve nadere toelichting verdienen. Dit zijn de buitenschuldprocedure en de Regeling langdurig verblijvende kinderen.

4.2.1. De buitenschuldprocedure

In de Nederlandse vreemdelingenwetgeving is de heersende gedachte dat een vreemdeling die geen recht op verblijf heeft in principe terug kan keren naar het land van herkomst.²⁰⁵ Staatlozen frustreren echter deze gedachte, omdat een staatloze vanwege het ontbreken van

---

¹⁹⁹ Artikel 8 lid 1, onder a RWN.

²⁰⁰ Artikel 11 lid 1 RWN.

²⁰¹ Artikel 11 lid 2 RWN.

²⁰² Artikel 11 lid 4 RWN.

²⁰³ Van Waas 2013-5/6, p. 257.

²⁰⁴ ACVZ 2013, p. 56.

²⁰⁵ UNHCR 2011, p. 45.

een nationaliteit niet zonder meer kan terugkeren naar zijn land van herkomst.²⁰⁶ Voor deze categorie ‘onverwijderbaren’²⁰⁷ is de buitenschuldprocedure in het leven geroepen.²⁰⁸ Deze procedure kent aan de vreemdeling die buiten zijn eigen schuld om Nederland niet kan verlaten een verblijfsvergunning regulier voor bepaalde tijd toe.²⁰⁹

Om in aanmerking te komen voor een buitenschuldvergunning gelden een hele reeks aan voorwaarden. Een vreemdeling dient op z’n minst aannemelijk te maken dat hij er alles aan heeft gedaan om zelfstandig vertrek te realiseren. Ook mag er geen redelijke twijfel bestaan over zijn nationaliteit en identiteit. Daarnaast mag het niet kunnen verlaten van Nederland niet verwijtbaar zijn. Verder moet de vreemdeling zich gewend hebben tot de International Organization for Migration (IOM), welke aangegeven heeft niet in staat te zijn om het vertrek van de vreemdeling te realiseren. Tot slot heeft de vreemdeling om bemiddeling bij de Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V) verzocht voor het verkrijgen van de benodigde documenten van de autoriteiten van het land van waarnaar vertrek mogelijk is.²¹⁰

In de praktijk zijn zorgen geuit over de buitenschuldprocedure als enige mogelijkheid voor staatlozen, die niet tevens vluchteling zijn, om in Nederland rechtmatig verblijf te verkrijgen.²¹¹ Voorheen bestond de buitenschuldvergunning exclusief voor staatlozen, maar sinds 2005 is dit niet langer het geval.²¹² Thans is staatloosheid geen factor meer die wordt meegewogen,²¹³ maar is voor de vraag of een staatloze kan terugkeren bepalend of het land van eerder verblijf de staatloze opnieuw toelaat.²¹⁴ Bovendien rust de bewijslast volledig op de staatloze, hetgeen betekent dat de staatloze zelfstandig zal moeten aantonen staatloos te zijn.²¹⁵ Voor staatlozen is dit een zeer hoge bewijslast, aangezien zij doorgaans niet in het bezit zijn van documenten waaruit de afwezigheid van een nationaliteit blijkt en dikwijls zijn

---

²⁰⁶ Van Waas 2013-5/6, p. 257.

²⁰⁷ Zie paragraaf 1.1.3.

²⁰⁸ Deze procedure wordt uiteengezet in B8/4 van de Vreemdelingencirculaire (Vc) 2000. UNHCR 2011, p. 45.

²⁰⁹ Artikel 3.4 lid 1, onder p en artikel 3.6 lid 1, onder c van het Vreemdelingenbesluit (Vb) 2000.

²¹⁰ Zie voor de voorwaarden B8/4.1 van de Vreemdelingencirculaire (Vc) 2000. Deze voorwaarden zijn in werking getreden bij Besluit van 7 mei 2013, nummer WBV 2013/9. Jaghai & Vlieks 2013-5/6, p. 288.

²¹¹ Jaghai & Vlieks 2013-5/6, p. 287. Dokters van de Wereld 2010.

²¹² *Kamerstukken II* 2012/13, 29 344, nr. 109, p. 1.

²¹³ Jaghai & Vlieks 2013-5/6, p. 292.

²¹⁴ *Kamerstukken II* 2013/14, 19 637, nr. 1889.

²¹⁵ Jaghai & Vlieks 2013-5/6, p. 290.

autoriteiten niet bereid om mee te werken.²¹⁶ Over het algemeen worden er dan ook maar weinig buitenschuldvergunningen verleend.²¹⁷

4.2.2. De Regeling langdurig verblijvende kinderen

De buitenschuldprocedure is voor minderjarige staatlozen sinds 1 februari 2013²¹⁸ niet langer de enige mogelijkheid om rechtmatig verblijf te verkrijgen in Nederland. Thans bestaat de Regeling langdurig verblijvende kinderen (de Regeling).²¹⁹ Het doel en de achtergrond van de Regeling is om aan kinderen, die al vele jaren in Nederland verblijven en die om uiteenlopende redenen geen uitzicht hebben op een verblijfsvergunning, onder bepaalde voorwaarden een verblijfsvergunning regulier te verlenen, ook wel bekend als de ‘Kinderpardonvergunning’.²²⁰ Om een ‘Kinderpardonvergunning’ te kunnen verkrijgen, dient een minderjarige staatloze te voldoen aan alle voorwaarden.²²¹ Eén van de voorwaarden is dat er ten behoeve van de minderjarige staatloze ooit een asielaanvraag is ingediend. Wanneer er ten behoeve van een minderjarige staatloze nimmer een asielaanvraag is ingediend, komt de minderjarige staatloze niet in aanmerking voor een ‘Kinderpardonvergunning’.

Verder mogen er geen contra-indicaties aanwezig zijn. Een belangrijke contra-indicatie is het meewerken aan vertrek. Het meewerkcriterium komt bijna een op een overeen met de voorwaarden voor de buitenschuldvergunning. Enkel op het punt van zelfstandig vertrek is het meewerkcriterium onder de permanente regeling minder restrictief dan de buitenschuldprocedure.²²² Dit is opvallend, aangezien reeds uit de praktijk is gebleken dat het buitengewoon lastig is om voor een buitenschuldvergunning in aanmerking te komen. Volgens de staatssecretaris zal de permanente regeling naar zijn aard dan ook betrekking hebben op een klein aantal personen.²²³ Overigens kan het meewerk-criterium niet alleen aan de minderjarige worden tegengeworpen, maar ook aan zijn gezinsleden, aangezien de

---

²¹⁶ Jaghai & Vlieks 2013-5/6, p. 291. Dokters van de Wereld 2010.

²¹⁷ *Kamerstukken II* 2012/13, 29 344, nr. 109, p. 4. Rodrigues 2013-5/6, p. 283.

²¹⁸ Aanmelden onder de Overgangsregeling was slechts mogelijk tot 1 mei 2013. Om die reden zal de Overgangsregeling verder buiten beschouwing worden gelaten. Zie Van Riel 2013/4, p. 208.

²¹⁹ Brief van 14 april 2014, 19 673, nr. 1809.

²²⁰ Idem.

²²¹ Besluit van 30 januari 2013, *Stcr.* 31 januari 2013, nr. 2573.

²²² ACVZ 2013a, p. 4.

²²³ *Handelingen II* 2012/13, nr. 60, p. 94.

‘Kinderpardonvergunning’ een collectieve vergunning is.²²⁴ Kortom, het gedrag van de gezinsleden kan consequenties hebben voor de minderjarige.²²⁵

---

²²⁴ Besluit van 30 januari 2013, *Stcr.* 31 januari 2013, nr. 2573. Jaarbericht kinderrechten 2014, p. 29.

²²⁵ *Handelingen II* 2012/13, nr. 60, p. 91.

5. Analyse van de rechtspositie van de minderjarige staatloze in Nederland

In de navolgende paragrafen zullen de bevindingen uit de voorgaande hoofdstukken geanalyseerd worden. Zowel uit de literatuur, als uit de indicatieve interviews zullen enkele knelpunten in het waarborgen van de rechtspositie van de minderjarige staatloze worden geanalyseerd. Bekeken zal worden in hoeverre de rechtspositie van staatloze minderjarigen is gewaarborgd, zodat sprake is van overeenstemming met internationale en Europese mensenrechtenverdragen en normen.

5.1. Registratie van staatloosheid in de BRP: een adequate vaststellingsprocedure?

Voor het waarborgen van de rechtspositie van de minderjarige staatloze in Nederland is op de eerste plaats de erkenning van staatloosheid van groot belang, aangezien de Verdragen van 1954 en 1961 enkel de rechten van ‘staatlozen’ waarborgen. Zonder vaststelling van staatloosheid zouden beide Verdragen betekenisloos zijn.²²⁶ Tot voor kort was het standpunt van de Nederlandse regering dat de registratieprocedure in de BRP volstond als vaststellingsprocedure.²²⁷ De staatssecretaris heeft echter recentelijk aangekondigd dat onderzoek wordt gedaan naar het invoeren van een vaststellingsprocedure, omdat uit het adviesrapport van de ACVZ is gebleken dat een adequate vaststelling van staatloosheid in Nederland nauwelijks is gewaarborgd.²²⁸ De voornaamste knelpunten in de huidige registratieprocedure in de BRP zullen hierna achtereenvolgens besproken worden.

Ten eerste is gebleken dat in beginsel enkel rechtmatig verblijvende staatloze minderjarigen worden geregistreerd in de BRP.²²⁹ Dit betekent dat onrechtmatig verblijvende minderjarige staatlozen, zoals Luis en Goran, niet geregistreerd worden in de BRP.²³⁰ Hierdoor biedt de BRP geen accuraat beeld van het aantal minderjarige staatlozen in Nederland en worden onrechtmatig verblijvende minderjarige staatlozen uitgesloten van de erkenning van hun staatloosheid.²³¹

---

²²⁶ ACVZ 2013, p. 71. UNHCR 2014, p. 52.

²²⁷ Beleidsreactie UNHCR-rapport *Staatloosheid in Nederland*, 20 augustus 2012. ACVZ 2013, p. 50.

²²⁸ *Kamerstukken II* 2013/14, 19 637, nr. 1889.

²²⁹ Artikel 2.4 Wet BRP. ACVZ 2013, p. 51. Telefonisch interview met Jan Otten, juridisch adviseur en controller bij de Gemeente Utrecht, 30 juli 2014.

²³⁰ UNHCR 2011, p. 34.

²³¹ ACVZ 2013, p. 72.

Ten tweede volgt uit de beschrijving van de huidige Nederlandse praktijk dat slechts een beperkt type documenten wordt geaccepteerd om staatloosheid aan te tonen.²³² Redenen hiervoor zijn het voorkomen van willekeur en het belang van de staat om te kunnen vertrouwen op de juistheid van de gegevens in de BRP.²³³ Mijns inziens verhoudt de huidige praktijk zich echter slecht met artikel 6 van het Verdrag van 1954 en artikel 3 IVRK. Van een minderjarige staatloze wordt namelijk verlangd om een negatief feit – het ontbreken van een nationaliteit – aan te tonen aan de hand van een beperkt type documenten die juist bedoeld zijn om de *aanwezigheid* van een nationaliteit aan te tonen.²³⁴ Vanwege de aard van staatloosheid kan een staatloze hier vrijwel nooit aan voldoen.²³⁵ Dit geldt temeer wanneer het minderjarigen betreft. Bezien in het licht van artikel 3 IVRK ben ik van mening dat de Nederlandse overheid de minderjarige staatloze de ruimte dient te bieden om aan de hand van een breed scala aan bewijzen staatloosheid aan te tonen.²³⁶ Mijns inziens verzet de huidige Nederlandse wet- en regelgeving zich hier niet tegen, aangezien noch de Wet BRP, noch de HRWN bepalen *welke* bewijzen gelden voor het aantonen van staatloosheid.

Ten derde is gebleken dat in de BRP enkel rechtsfeiten worden geregistreerd.²³⁷ Van *vaststelling* van staatloosheid is aldus geen sprake. Staatloosheid wordt enkel geregistreerd op basis van de door de minderjarige staatloze aangeleverde documenten.²³⁸ De Afdeling heeft reeds geconcludeerd dat deze praktijk in orde is, omdat noch uit de wet, noch uit internationale verdragen, de verplichting volgt voor gemeenteambtenaren om bij onzekerheid te onderzoeken of de betrokkene staatloos is en om de staatloosheid vervolgens zelf vast te stellen.²³⁹ Aangezien het in die zaak een minderjarige betrof, was een ander standpunt van de Afdeling eveneens begrijpelijk geweest.²⁴⁰ Op basis van artikel 3 IVRK, jo. artikel 7 IVRK, en artikel 24 lid 3 IVBPR had de Afdeling evengoed tot het oordeel kunnen komen dat het

---

²³² Artikel 2.15 BRP.

²³³ ABRvS 21 mei 2014, 201303857/1/A3. Telefonisch interview met Jan Otten, juridisch adviseur en controller bij de Gemeente Utrecht, 30 juli 2014.

²³⁴ Telefonisch interview met Katja Swider, promovendus aan de Universiteit van Amsterdam, 22 juli 2014. ACVZ 2013, p. 72.

²³⁵ Idem.

²³⁶ Zie ook UNHCR Guidelines 2, para 32.

²³⁷ Telefonisch interview met Jan Otten, juridisch adviseur en controller bij de Gemeente Utrecht, 30 juli 2014. ACVZ 2013, p. 71.

²³⁸ Idem.

²³⁹ ABRvS 21 mei 2014, 201303857/1/A3, r.o. 4.2.

²⁴⁰ Idem, m.nt. P.R. Rodrigues.

belang van de minderjarige in casu doorslaggevend is.²⁴¹ De minderjarige staatloze heeft immers belang bij de vaststelling van zijn staatloosheid, omdat dit hem de mogelijkheid biedt de rechten onder de Verdragen van 1954 en 1961 te effectueren. Nederland mag zich dan ook niet onttrekken aan zijn verdragsverplichtingen door geen nationaliteitsrechtelijk onderzoek te verrichten wanneer een minderjarige reeds geruime tijd staat geregistreerd als ‘van onbekende nationaliteit’.²⁴² Naar mijn idee had de Afdeling op z’n minst tot de conclusie moeten komen dat de bewijslast verlaagd en verdeeld dient te worden wanneer het een minderjarige betreft.²⁴³

Ten slotte is gebleken dat minderjarige staatlozen die niet kunnen voldoen aan de hoge bewijslast geregistreerd worden als ‘van onbekende nationaliteit’.²⁴⁴ Deze praktijk staat op gespannen voet met de internationale en Europese verdragen en normen.²⁴⁵ Zo is in aanbeveling I.8 van de Aanbeveling uit 2009 bepaald dat de registratie ‘van onbekende nationaliteit’ slechts voor een zo kort mogelijke periode dient te geschieden. Gelet op de Verdragen van 1954 en 1961 en het EVN, maar ook op artikel 7 IVRK, artikel 24 lid 3 IVBRP en artikel 8 EVRM, ben ik het met De Groot eens dat het wenselijk is om de duur van de registratie als ‘van onbekende nationaliteit’ te beperken tot uiterlijk vijf jaren vanaf het moment van registratie.²⁴⁶ Een termijn van vijf jaren lijkt mij ruim voldoende voor de Nederlandse autoriteiten om de staatloosheid van de minderjarige nader te onderzoeken. Lukt het niet om binnen vijf jaren uitsluitsel te verkrijgen over de staatloosheid van de minderjarige, dan is het in het belang van de minderjarige om als staatloos geregistreerd te worden.²⁴⁷

5.2. De bescherming van staatlozen: een wassen neus?

Het doel van het Verdrag van 1954 is om staatlozen de grootst mogelijke mate van de uitoefening van de fundamentele mensenrechten te verzekeren.²⁴⁸ Zoals is gebleken uit de beschrijving van het internationaal juridisch kader is de uitoefening van de rechten uit het

---

²⁴¹ ABRvS 21 mei 2014, 201303857/1/A3, r.o. 4.2, m.nt. P.R. Rodrigues.

²⁴² De Groot 2013-5/6, p. 269.

²⁴³ Een dergelijke bewijslastverdeling wordt over het algemeen aangemoedigd door UNHCR, zie UNHCR Guidelines 2, para. 37-38.

²⁴⁴ UNHCR 2011, p. 30.

²⁴⁵ ENS 2014, p. 14.

²⁴⁶ De Groot 2012, p. 124-125.

²⁴⁷ Idem.

²⁴⁸ Preambule van het Verdrag van 1954.

Verdrag van 1954 verbonden aan verschillende kwalificerende voorwaarden, variërend van het onderworpen zijn aan de jurisdictie van een staat tot aan *lawful stay*.²⁴⁹ Uit de beschrijving van de Nederlandse wet- en regelgeving is echter gebleken dat staatloosheid geen verblijfsgrond is en aldus geen rechtmatig verblijf oplevert. Deze situatie leidt tot moeilijkheden in het effectueren van de rechten onder het Verdrag van 1954 en roept de vraag op of het niet-aanvaarden van staatloosheid als rechtmatig verblijf in overeenstemming is met het doel van het Verdrag van 1954 en met internationale mensenrechten.²⁵⁰

Door verschillende organisaties is reeds benadrukt dat de kwalificerende voorwaarden in het Verdrag van 1954 als volgt dienen te worden uitgelegd: naarmate de band tussen de minderjarige staatloze en de staat sterker wordt, kent het Verdrag van 1954 meer rechten aan de minderjarige staatloze toe.²⁵¹ Volgens de ACVZ ziet het Verdrag van 1954 dan ook niet op het onderscheid tussen onrechtmatig verblijvende staatlozen en rechtmatig verblijvende staatlozen, maar veeleer op het onderscheid tussen personen in afwachting van vaststelling van hun staatloosheid en erkende staatlozen.²⁵² Naar mijn idee rechtvaardigen de volgende redenen een dergelijke interpretatie van het Verdrag van 1954.

Ten eerste is de situatie van de vluchteling niet vergelijkbaar aan die van de staatloze.²⁵³ De vluchteling die naar Nederland is gevlucht, ontbreekt het aan bescherming tegen vervolging of ernstige mensenrechtenschendingen.²⁵⁴ Daarentegen is bij de staatloze sprake van een gebrek aan bescherming vanwege het ontbreken van een nationaliteit.²⁵⁵ Een minderjarige staatloze zal dan ook niet altijd tevens een verdragsvluchteling zijn.²⁵⁶ Het verlangen van rechtmatig verblijf op een andere grond dan staatloosheid heeft dan slechts tot gevolg dat de minderjarige staatloze de ene na de andere ongeschikte procedure dient te doorlopen.²⁵⁷ Bovendien wordt op deze manier de status van de staatloze miskent als juridisch feit dat door internationaal recht wordt gereguleerd.²⁵⁸ Daarnaast verkeert de vluchteling, wiens

---

²⁴⁹ Zie paragraaf 2.2.1.

²⁵⁰ UNHCR 2011, p. 38. ACVZ 2013, p. 79. Telefonisch interview met Laura van Waas, Senior Researcher en Manager of the Statelessness Programme aan de Universiteit van Tilburg, 26 augustus 2014.

²⁵¹ ACVZ 2013, p. 79. UNHCR 2014, p. 52-53.

²⁵² ACVZ 2013, p. 79.

²⁵³ Van Waas 2008, p. 298. Telefonisch interview met Laura van Waas, Senior Researcher en Manager of the Statelessness Programme aan de Universiteit van Tilburg, 26 augustus 2014.

²⁵⁴ Artikel 1 van het Verdrag betreffende de Status van Vluchtelingen uit 1951 (het Vluchtelingenverdrag).

²⁵⁵ ACVZ 2013, p. 74

²⁵⁶ UNHCR 2011, p. 38.

²⁵⁷ Idem.

²⁵⁸ Idem, p. 59.

asielaanvraag is afgewezen, in de mogelijkheid om terug te keren naar zijn land van herkomst. Voor de staatloze is terugkeer naar het land van herkomst niet zonder meer vanzelfsprekend.²⁵⁹ Ten tweede zou het niet-aanvaarden van staatloosheid als verblijfsgrond tot gevolg hebben dat de bepalingen van het Verdrag van 1954 irrelevant worden, want dit Verdrag zal dan enkel van betekenis zijn voor minderjarige staatlozen, zoals Bella en Li Lu, die reeds op grond van een verblijfsvergunning regulier dezelfde bescherming genieten als onder het Verdrag van 1954.²⁶⁰ Een dergelijk onderscheid tussen onrechtmatig en rechtmatig verblijvende minderjarige staatlozen doet dan ook geen recht aan het doel van het Verdrag van 1954.

Tot slot dient opgemerkt te worden dat de huidige Nederlandse praktijk waarin minderjarige staatlozen, zoals Luis en Goran, het risico lopen op herhaalde detentieperiodes, uitzettingspogingen en een mensonwaardig bestaan in de illegaliteit, niet in overeenstemming is met internationale mensenrechten. Zo zijn herhaalde detentieperiodes zonder een reëel zicht op uitzetting in strijd met artikel 5 lid 1 EVRM.²⁶¹ Daarnaast is een mensonwaardig bestaan in de illegaliteit als gevolg van de Koppelingswet²⁶² niet in overeenstemming met artikel 6 IVRK en artikel 2 IVRK. Voor de ontwikkeling van de minderjarige is de aanwezigheid van basisvoorzieningen van groot belang.²⁶³ Op grond van artikel 2 lid 2 IVRK geniet *ieder* kind de rechten zoals neergelegd in het IVRK.²⁶⁴ Mijns inziens leidt een en ander slechts tot de conclusie dat het in overeenstemming is met het doel van het Verdrag van 1954 en de internationale mensenrechten om aan de erkenning van staatloosheid rechtmatig verblijf te verbinden.²⁶⁵

5.3. De Regeling langdurig verblijvende kinderen: buitenschuldbeleid-plus?

Uit de beschrijving van de Nederlandse wet- en regelgeving is gebleken dat voor de categorie minderjarige staatlozen, die ‘onverwijderbaar’ zijn, maar evenmin rechtmatig verblijf hebben, de buitenschuldprocedure tot voor kort de enige mogelijkheid was om een

---

²⁵⁹ ACVZ 2013, p. 80. Van Waas 2013-5/6, p. 257. Telefonisch interview met Laura van Waas, Senior Researcher en Manager of the Statelessness Programme aan de Universiteit van Tilburg, 26 augustus 2014.

²⁶⁰ ACVZ 2013, p. 78.

²⁶¹ EHRM 7 juli 2014, nr. 44260/13 (*Kim t. Rusland*).

²⁶² Wet van 26 maart 1998, *Stb.* 1998, 203 en 204. *Minderhoud* 2012, p. 137-138.

²⁶³ Cardol 2005, p. 84-85.

²⁶⁴ General Comment no. 6 (2005), para. 12.

²⁶⁵ Telefonisch interview met Laura van Waas, Senior Researcher en Manager of the Statelessness Programme aan de Universiteit van Tilburg, 26 augustus 2014.

verblijfsvergunning te verkrijgen. Zowel in de literatuur, als in de praktijk zijn reeds veelvuldig bezwaren geuit over de hoge bewijslast, de marginale rol van staatloosheid in de procedure en het feit dat de nadruk in de buitenschuldprocedure ligt op het realiseren van vertrek in plaats van op bescherming voor de staatloze.²⁶⁶ Kortom, het ontbreekt in de huidige buitenschuldprocedure aan een humanitaire toets.²⁶⁷ Sinds kort kent Nederland naast de buitenschuldprocedure de Regeling langdurig verblijvende kinderen. Op papier heeft deze Regeling de potentie om een oplossing te bieden voor onrechtmatig verblijvende minderjarige staatlozen die geworteld zijn in de Nederlandse samenleving.²⁶⁸ Maar omtrent de uitwerking van de Regeling in de praktijk bestaan verschillende zorgen.

De eerste zorg is dat de Regeling niet specifiek in het leven is geroepen voor minderjarige staatlozen, maar voor kinderen die al vele jaren in Nederland verblijven zonder uitzicht op een verblijfsvergunning.²⁶⁹ Staatloosheid speelt derhalve geen rol bij het verkrijgen van een ‘Kinderpardonvergunning’ en wordt ook niet als zodanig vastgesteld. De tweede zorg is dat de Regeling betekenisloos is voor de minderjarige staatloze, zoals Goran, voor wie nimmer een *asielaanvraag* is ingediend.²⁷⁰ Zoals reeds is besproken in de vorige paragraaf is dit ook niet zo vreemd, omdat een minderjarige staatloze lang niet altijd tevens een verdragsvluchteling is.²⁷¹ De derde zorg is dat er met de permanente regeling een ‘buitenschuldbeleid-plus’ lijkt te zijn geïntroduceerd dat geen recht doet aan de bijzondere belangen van minderjarigen.²⁷² Uit de beschrijving van de Nederlandse wet- en regelgeving is gebleken dat het meewerk-criterium nagenoeg dezelfde voorwaarden kent als het buitenschuldbeleid.²⁷³ Naar mijn idee kan het niet meewerken aan vertrek echter een minderjarige niet worden verweten. Eenzelfde standpunt komt naar voren in de uitspraak van de rechtbank Groningen van 18 november 2013, waarin het ging om een minderjarige van vijf jaar oud.²⁷⁴

---

²⁶⁶ De Jong & Van Os 2012. Jaghai & Vlieks 2013-5/6. Rodrigues 2013-5/6. Dokters van de Wereld 2010. Telefonisch interview met Laura van Waas, Senior Researcher en Manager of the Statelessness Programme aan de Universiteit van Tilburg, 26 augustus 2014.

²⁶⁷ Telefonisch interview met Laura van Waas, Senior Researcher en Manager of the Statelessness Programme aan de Universiteit van Tilburg, 26 augustus 2014.

²⁶⁸ Telefonisch interview met Hana van Ooijen, advocate bij Prakken d’Oliveira Human Rights Lawyers, 29 augustus 2014.

²⁶⁹ Besluit van 30 januari 2013, *Stcr.* 31 januari 2013, nr. 2573.

²⁷⁰ Interview met Hana van Ooijen, advocate bij Prakken d’Oliveira Human Rights Lawyers, 18 juli 2014.

²⁷¹ UNHCR 2011, p. 38.

²⁷² Defence for Children & Vluchtelingenwerk Nederland, 20 februari 2013, p. 4.

²⁷³ Telefonisch interview met Hana van Ooijen, advocate bij Prakken d’Oliveira Human Rights Lawyers, 29 augustus 2014.

²⁷⁴ Rb. Groningen, 18 november 2013, *AWB* 13/19184 en *AWB* 13/19179.

De laatste zorg is dat de permanente regeling inherent tegenstrijdig is. De ratio van de Regeling is namelijk om een verblijfsvergunning te verlenen aan kinderen die al vele jaren in Nederland verblijven doordat hun ouders bijvoorbeeld niet meewerken aan vertrek. Op die manier kan worden voorkomen dat minderjarigen hiervan de dupe worden.²⁷⁵ Nu de ‘Kinderpardonvergunning’ een collectieve voorziening betreft,²⁷⁶ wordt in diezelfde Regeling het niet meewerken aan vertrek door de ouders tegengeworpen aan de minderjarige met als gevolg dat de minderjarige alsnóg de dupe wordt van het handelen van zijn ouders. Kortom, de minderjarige wordt volledig afhankelijk gesteld van het gedrag van zijn ouders, terwijl hij hier doorgaans nauwelijks invloed op heeft gehad.²⁷⁷ Bovendien is dit in strijd met artikel 2 lid 2 IVRK, waarin is bepaald dat kinderen niet gediscrimineerd mogen worden wegens gedrag van hun ouders. In dit verband is eveneens de uitspraak van 21 december 2012 van de Hoge Raad relevant, waarin wordt geoordeeld dat de beslissing van een ouder om niet mee te werken aan de terugkeer niet aan minderjarigen kan worden toegerekend, omdat zij hierin geen stem hebben gehad.²⁷⁸ Het zou dan ook zuiverder zijn om het meewerk-criterium zodanig in te richten dat er ook daadwerkelijk rekening wordt gehouden met de capaciteiten én de belangen van minderjarigen. Bovendien dient, gezien in het licht van artikel 2 lid 2 IVRK, de minderjarige op grond van zijn eigen rechten een ‘Kinderpardonvergunning’ te verkrijgen.²⁷⁹

Al met al is het nog zeer de vraag hoe de permante regeling gaat uitwerken in de praktijk, aangezien er tot op heden nog maar weinig zaken hebben gespeeld voor de rechter. Desalniettemin geloof ik dat voor minderjarige staatlozen die niet voldoen aan alle voorwaarden een beroep op artikel 4:84 Awb kans van slagen kan hebben.²⁸⁰ Dit artikel biedt het bestuursorgaan de mogelijkheid om af te wijken van de beleidsregel wanneer het een bijzondere geval betreft dat niet in de beleidsregel is opgenomen, maar wel binnen de strekking en reikwijdte van de desbetreffende regel valt.²⁸¹ Naar mijn idee is staatloosheid

---

²⁷⁵ Besluit van 30 januari 2013, *Stcr.* 31 januari 2013, nr. 2573. *Handelingen II* 2012/13, nr. 60.

²⁷⁶ Jaarbericht kinderrechten 2014, p. 29.

²⁷⁷ Defence for Children & Vluchtelingenwerk Nederland, 20 februari 2013, p. 4. ACVZ 2013a, p. 4. Rb. Groningen, 18 november 2013, *AWB* 13/19184 en *AWB* 13/19179.

²⁷⁸ Hoge Raad 21 september 2012, *ECLI:NL:HR:2012:BW5328*, r.o. 3.7.2.

²⁷⁹ Defence for Children & Vluchtelingenwerk Nederland 2013, p. 4.

²⁸⁰ Telefonisch interview met Hana van Ooijen, advocate bij Prakken d’Oliveira Human Rights Lawyers, 29 augustus 2014.

²⁸¹ Zie bijvoorbeeld Rb. Groningen, 18 november 2013, *AWB* 13/19184 en *AWB* 13/19179. *ABRvS* 7 mei 2014, 201306668/1/A4.

geen omstandigheid waarmee rekening is gehouden bij de totstandkoming van de Regeling, maar valt het wel degelijk binnen de strekking en reikwijdte van het gevoerde beleid inzake de Regeling,²⁸² aangezien deze beoogd om aan minderjarigen, die in de Nederlandse samenleving geworteld zijn, een verblijfsvergunning toe te kennen.²⁸³

5.4. Het optierecht voor in Nederland geboren minderjarige staatlozen

Voor de categorie minderjarige staatlozen die in Nederland zijn geboren, zoals Bella en Luis, waarborgen artikel 1 van het Verdrag van 1961 en artikel 6 EVN het recht om een nationaliteit te verkrijgen. Beide Verdragen bieden de keuze aan staten om een nationaliteit automatisch te verlenen of op een later moment op verzoek. In het licht van artikel 7 IVRK en artikel 24 lid 3 IVBPR heeft het de voorkeur om een nationaliteit automatisch te verlenen aan de minderjarige geboren op het grondgebied van de staat en die anders staatloos zou zijn.²⁸⁴ Hiermee wordt voorkomen dat een minderjarige voor langere tijd staatloos blijft.²⁸⁵ Uit de beschrijving van de Nederlandse wet- en regelgeving volgt echter dat Nederland ervoor heeft gekozen om het verlenen van het Nederlanderschap in de vorm van een optierecht te gieten.²⁸⁶

Artikel 1 lid 2 van het Verdrag van 1961 en artikel 6 EVN laten aan staten de ruimte om aan het optierecht limitatieve weigeringsgronden te verbinden.²⁸⁷ Zo eist artikel 1 lid 2, onder a van het Verdrag van 1961 dat tenminste vanaf de leeftijd van achttien jaar een dergelijk verzoek moet kunnen worden ingediend. Artikel 6 EVN vereist daarentegen dat een verzoek uiterlijk na vijf jaren kan worden ingediend. Op dit punt voldoet de Nederlandse wet- en regelgeving ruimschoots aan de verdragsverplichtingen, aangezien de staatloze minderjarige in Nederland na drie jaar kan opteren voor het Nederlanderschap.²⁸⁸ Mijns inziens sluit deze betrekkelijk korte termijn eveneens aan bij artikel 7 IVRK.²⁸⁹

---

²⁸² Telefonisch interview met Hana van Ooijen, advocate bij Prakken d'Oliveira Human Rights Lawyers, 29 augustus 2014.

²⁸³ Idem.

²⁸⁴ ENS 2014, p.

²⁸⁵ Artikel 7 IVRK lijkt te impliceren dat het kind *zo snel mogelijk* na geboorte een nationaliteit dient te verkrijgen. Zie De Groot 2012, p. 120.

²⁸⁶ Artikel 6 lid 1, onder b RWN.

²⁸⁷ De Groot 2012, p. 121.

²⁸⁸ Artikel 6 lid 1, onder b RWN.

²⁸⁹ De Groot 2012, p. 120.

Daarnaast biedt artikel 1 lid 2, onder b van het Verdrag van 1961 de mogelijkheid om een termijn van vijf jaren gewoon verblijf te eisen, voorafgaand aan het verzoek tot verkrijging van de nationaliteit. Artikel 6 EVN staat het daarentegen toe om een termijn van vijf jaren wettig en gewoon verblijf te eisen. Uit de beschrijving van de Nederlandse wet- en regelgeving is gebleken dat Nederland door het vereiste van ‘toelating’ aansluiting heeft gezocht bij artikel 6 EVN. Kortom, de minderjarige staatloze, zoals Luis, die in Nederland is geboren, maar waarvan de ouders geen verblijfsrecht hebben, wordt uitgesloten van de mogelijkheid om te opteren voor het Nederlanderschap. Deze voorwaarde is in het licht van artikel 1 lid 2, onder b van het Verdrag van 1961 echter problematisch, aangezien dit Verdrag slechts *habitual residence* toestaat.²⁹⁰ Deze terminologie ziet op de bijzondere binding die de minderjarige staatloze heeft met een plek waar hij verblijft en waarbij duurzaamheid en de duur van het verblijf van belang zijn.²⁹¹ Hoewel artikel 6 EVN het vereiste van toelating toestaat, wordt in de literatuur over het algemeen bepleit dat artikel 94 GW verlangt dat het vereiste van toelating opzij wordt geschoven om zo een schending van het Verdrag van 1961 te voorkomen.²⁹² In een enkele zaak is de rechtbank Zwolle-Lelystad tot eenzelfde oordeel gekomen.²⁹³

Ondanks het feit dat ik de redenering van de regering kan volgen dat personen die niet rechtmatig verblijven in Nederland geen rechten in het kader van het nationaliteitsrecht kunnen opbouwen,²⁹⁴ is het vereiste van ‘toelating’ in artikel 6 lid 1, onder b RWN niet in overeenstemming met het doel van het Verdrag van 1961 om oorspronkelijke staatloosheid onder kinderen tegen te gaan. Bovendien ben ik van mening dat toelating een omstandigheid is die niet aan een minderjarige kan worden tegengeworpen, aangezien een minderjarige doorgaans geen invloed heeft kunnen uitoefenen op het handelen – of in dit geval het nalaten – van de ouders om het verblijf te regulariseren.²⁹⁵

5.5. Versneld naturaliseren voor minderjarige staatloze migranten

Artikel 32 van het Verdrag van 1954 waarborgt het recht van minderjarige staatloze migranten, zoals Li Lu en Goran, om versneld te naturaliseren. In Nederland is dit artikel

---

²⁹⁰ De Groot 2012, p. 122. UNHCR 2011, p. 48. ACVZ 2013, p. 83.

²⁹¹ Idem.

²⁹² De Groot 2007, pp. 257-272. Busser & Rodrigues 2010, pp. 384-391.

²⁹³ Rb. Zwolle-Lelystad, 9 september 2010, ECLI:NL:RBZLY:2010:BN6394.

²⁹⁴ *Kamerstukken II* 1997/98, 25 891, nr. 3.

²⁹⁵ Artikel 2 lid 2 IVRK.

nader uitgewerkt in artikel 8 lid 4 RWN, waarin wordt bepaald dat staatlozen die in Nederland zijn toegelaten en hier hun hoofdverblijf hebben na drie jaren mogen naturaliseren. Deze betrekkelijk korte periode lijkt recht te doen aan artikel 32 van het Verdrag van 1954, maar wordt van alle betekenis ontnomen wanneer iemand niet als ‘staatloze’ wordt erkend. Bovendien bestaat deze mogelijkheid enkel voor meerderjarigen.²⁹⁶ Voor minderjarige staatloze migranten, zoals Li Lu en Goran, bestaat de mogelijkheid om mee te naturaliseren met hun ouders of om in een later stadium zelfstandig te naturaliseren.²⁹⁷ Maar wanneer ouders nalaten om te naturaliseren of niet in aanmerking komen voor naturalisatie wordt het recht op een versnelde naturalisatie illusoir, aangezien minderjarige staatlozen voor zelfstandige naturalisatie dienen te wachten tot hun achttiende. Mijns inziens is deze leeftijdsgrens niet in overeenstemming met artikel 7 IVRK en artikel 24 lid 3 IVBPR.²⁹⁸

Verder volgt uit artikel 32 van het Verdrag van 1954 en artikel 6 lid 4, onder g EVN dat de naturalisatie van staatlozen dient te worden vergemakkelijkt. Wanneer we de casus van Li Lu als uitgangspunt nemen zullen we zien dat, ondanks het feit dat zij wettig en gewoon verblijf heeft in Nederland en erkend is als staatloze, zij momenteel het Nederlanderschap niet kan verkrijgen.²⁹⁹ Zij is weliswaar vrijgesteld van het paspoortvereiste³⁰⁰ en de afstandsverplichting,³⁰¹ maar bij de naturalisatie dient zij in beginsel een geboorteakte te overleggen.³⁰² Bewijsnood wordt slechts bij hoge uitzondering aangenomen.³⁰³ Mijns inziens is de huidige praktijk niet in overeenstemming met artikel 32 van het Verdrag van 1954 en artikel 6 lid 4, onder g RWN. Bovendien heeft het geboorteaktevereiste tot gevolg dat minderjarige staatlozen, wier toekomst in Nederland is gelegen, nooit de Nederlandse nationaliteit kunnen verkrijgen, hetgeen zich slecht verhoudt met artikel 3 IVRK, jo. artikel 7 IVRK en artikel 8 IVRK. Eveneens is het zeer de vraag of deze praktijk in overeenstemming is met artikel 8 EVRM, wanneer minderjarige staatlozen, zoals Li Lu, een ‘*genuine and effective link*’ hebben met Nederland.³⁰⁴

---

²⁹⁶ Artikel 8 lid 1, onder a RWN.

²⁹⁷ Artikel 11 lid 1 RWN en artikel 11 lid 4 RWN.

²⁹⁸ Dit standpunt wordt eveneens uitgedragen door verschillende organisaties, zie Reactie op ACVZ Advies *Geen land te bekennen*, 8 april 2014.

²⁹⁹ Interview met dr. Hana van Ooijen, advocate bij Prakken d’Oliveira Human Rights Lawyers, 18 juli 2014. Reactie op ACVZ Advies *Geen land te bekennen*, 8 april 2014.

³⁰⁰ Paragraaf 2.2.5.1. HRWN.

³⁰¹ Artikel 6a lid 1 HRWN.

³⁰² Paragraaf 2.2.5.6. HRWN.

³⁰³ ACVZ 2013, p. 82.

³⁰⁴ EHRM 11 oktober 2010, nr. 53124/09 (*Genovese t. Malta*), m.nt. G.-R. de Groot, *EHRC* 2012/12.

In deze situatie gaat echter deels verandering komen, aangezien de staatsecretaris heeft aangekondigd dat de HRWN zodanig zal worden aangevuld dat in geval van erkende staatlozen, afhankelijk van de oorzaak van de staatloosheid zal worden bepaald of het aannemelijk is dat de staatloze de betreffende documenten, zoals een geboorteakte, niet kan verkrijgen.³⁰⁵ De vraag is echter wat deze aanvulling *in concreto* gaat veranderen voor minderjarige staatlozen, zoals Li Lu, aangezien het vaststellen van het ontbreken van een geboorteakte als oorzaak van de staatloosheid nog niet automatisch leidt tot het vervallen van het geboorteaktevereiste. Alsnog dient de *aannemelijkheid* te worden bepaald dat de minderjarige staatloze de betreffende documenten niet kan verkrijgen.

Op grond van de voorgaande paragrafen kan worden geconcludeerd dat de invulling van de huidige Nederlandse praktijk en wet- en regelgeving op dit moment niet in overeenstemming is met internationale en Europese verdragen en normen met als gevolg dat de rechtspositie van de minderjarige staatloze in Nederland niet is gewaarborgd. De voornaamste knelpunten zijn het ontbreken van een adequate vaststellingsprocedure in Nederland, de gebrekkige bescherming van minderjarige staatlozen in Nederland, de rigide toepassing van de voorwaarden van de buitenschuldprocedure en de Regeling langdurig verblijvende kinderen, het ‘toelatingsvereiste’ in artikel 6 lid 1, onder b RWN, het illusoire recht op versnelde naturalisatie voor minderjarige staatlozen, zoals Li Lu en Goran, en het geboorteaktevereiste bij naturalisatie.

---

³⁰⁵ *Kamerstukken II 2013/14, 19 637, nr. 1889.*

6. Conclusies & Aanbevelingen

In het onderhavige onderzoek stond de vraag centraal in hoeverre de rechtspositie van de minderjarige staatloze in Nederland is gewaarborgd, zodat sprake is van overeenstemming met internationale en Europese mensenrechtenverdragen en normen. In het onderzoek zijn verschillende knelpunten naar voren gekomen die aan het waarborgen van de rechtspositie van minderjarige staatlozen in Nederland in de weg staan, waardoor de huidige Nederlandse praktijk en wet- en regelgeving niet geheel in overeenstemming is met de internationale en Europese mensenrechtenverdragen en normen.

Momenteel vormt de erkenning van staatloosheid één van de grootste obstakels. Thans vindt er geen vaststelling van staatloosheid plaats in Nederland, omdat de registratieprocedure van de BRP niet kan worden beschouwd als een vaststellingsprocedure.³⁰⁶ Bovendien heeft de huidige registratieprocedure tot onwenselijk gevolg dat minderjarigen soms jarenlang geregistreerd staan als ‘van onbekende nationaliteit’. Deze praktijk is niet in overeenstemming met de Verdragen van 1954 en 1961. Vandaar dat het zeer positief is dat de staatssecretaris momenteel aan het verkennen is hoe een vaststellingsprocedure dient te worden ingericht.³⁰⁷ Met betrekking tot de invulling hiervan verdient het aanbeveling om, gezien in het licht van artikel 6 van het Verdrag van 1954 en artikel 3 IVRK, de huidige bewijslast te verlagen en te verdelen, zodat rekening wordt gehouden met de aard van staatloosheid en het belang van de minderjarige. Gelet op artikel 7 IVRK en artikel 24 lid 3 IVBPR verdient het verder aanbeveling om binnen een afzienbare termijn een beslissing te nemen, omdat het in het belang van de minderjarige is om zo spoedig mogelijk een nationaliteit te verkrijgen.

Verder is gebleken dat de bescherming van minderjarige staatlozen in Nederland een wassen neus is, omdat Nederland thans geen specifieke verblijfsgrond voor staatlozen kent. Het heersende onderscheid tussen rechtmatig en onrechtmatig verblijvende minderjarige staatlozen doet geen recht aan de bijzondere status van staatlozen. Bovendien is het Verdrag van 1954 hierdoor bijkans zonder inhoud. Derhalve verdient het aanbeveling om aan minderjarige staatlozen, in afwachting van de vaststelling van staatloosheid, rechtmatig verblijf toe te kennen om zo te voorkomen dat zij het risico lopen op vreemdelingendetentie

---

³⁰⁶ ABRvS 21 mei 2014, 201303857/1/A3.

³⁰⁷ *Kamerstukken II* 2013/14, 19 637, nr. 1889.

en herhaalde uitzettingspogingen, hetgeen in strijd is met artikel 5 lid 1 EVRM en artikel 6 IVRK. Eveneens verdient het aanbeveling om aan de erkenning van staatloosheid rechtmatig verblijf te verbinden, zodat er een structurele, passende oplossing komt voor minderjarige staatlozen en zij in staat worden gesteld om de rechten uit de Verdragen van 1954 en 1961 te effectueren.

Zolang er in Nederland geen vaststelling van staatloosheid plaatsvindt waaraan rechtmatig verblijf wordt verbonden, bestaat er voor ‘onverwijderbare’ minderjarigen, zoals Luis en Goran, enkel de buitenschuldprocedure en de Regeling langdurig verblijvende kinderen om een vorm van bescherming te bieden. Om daadwerkelijk een vorm van bescherming te kunnen bieden, verdient het aanbeveling om in de buitenschuldprocedure staatloosheid als factor mee te wegen, de bewijslast te verlagen en te verdelen ingeval van minderjarigen en de nadruk te leggen op de bescherming van de minderjarige in plaats van op het vertrek. Voor wat betreft de Regeling verdient het aanbeveling om een strikte naleving van de voorwaarden los te laten en de worteling van de minderjarige staatloze in Nederland als uitgangspunt te nemen. Een beroep op artikel 4:84 Awb zal allicht een rol kunnen spelen voor de minderjarige staatloze die niet voldoet aan alle voorwaarden. In het licht van artikel 2 IVRK verdient het bovendien aanbeveling om aan de minderjarige staatloze, die aan zijn vertrek heeft meegewerkt, een ‘Kinderpardonvergunning’ te verlenen, ongeacht de vraag of zijn gezinsleden ook voldoen aan het meewerkcriterium.

Verder is gebleken dat Nederland niet voldoet aan de verdragsverplichtingen om staatloosheid te voorkomen en te bestrijden. Zo is het toelatingsvereiste in artikel 6 lid 1, onder b RWN in strijd met artikel 1 lid 2, onder b van het Verdrag van 1961. Derhalve verdient het aanbeveling om dit toelatingsvereiste te laten vervallen. Verder geldt voor minderjarige staatloze migranten, zoals Li Lu en Goran, dat zij voor zelfstandige naturalisatie pas in aanmerking komen op het moment van hun meerderjarigheid. Een dergelijke leeftijdsgrens acht ik in strijd met het recht op een versnelde naturalisatie, zoals artikel 32 van het Verdrag van 1954 voorschrijft, en met artikel 7 IVRK en artikel 24 lid 3 IVBPR. Derhalve verdient het aanbeveling om de leeftijdsgrens voor zelfstandige naturalisatie op grond van artikel 8 RWN los te laten. Ten slotte is gebleken dat het geboorteaktevereiste een barrière vormt voor minderjarige staatlozen om te kunnen naturaliseren. Wanneer de oorzaak van staatloosheid is gelegen in het ontbreken van de geboorteakte kan namelijk nimmer worden voldaan aan het geboorteaktevereiste. De staatssecretaris heeft reeds aangekondigd rekening te gaan houden

met de oorzaak van staatloosheid bij het eisen van documenten,³⁰⁸ maar ik wil hem op het hart drukken om voor de categorie minderjarige staatloze migranten, die erkend zijn als staatloos en beschikken over een verblijfsvergunning regulier, het geboorteaktevereiste te laten vervallen, zodat zowel sprake is van overeenstemming met artikel 32 van het Verdrag van 1954 en artikel 6 lid 4, onder g RWN, als met artikel 3 IVRK, jo. artikel 7 IVRK en artikel 8 IVRK.

Al met al is de conclusie gerechtvaardigd dat minderjarige staatlozen, zoals Bella, Li Lu, Luis en Goran, momenteel aan hun lot worden overgelaten en verstoken zijn van het recht om rechten te hebben.³⁰⁹ Maar met de aankondiging van de staatssecretaris dat er actie wordt ondernomen om een vaststellingsprocedure in te voeren, heeft Nederland een stap in de goede richting gezet. De toekomst zal moeten uitwijzen of de op handen zijnde veranderingen zullen leiden tot het waarborgen van de rechtspositie van de minderjarige staatloze, zodat sprake is van overeenstemming met internationale en Europese mensenrechtenverdragen en normen.

---

³⁰⁸ *Kamerstukken II* 2013/14, 19 637, nr. 1889.

³⁰⁹ US Supreme Court, *Trop v. Dulles, Secretary of State et. al.*, 356 US 86, 1958. Van Waas 2008, p. 217.

Literatuurlijst

Boeken

Arendt 1968

Hannah Arendt, *The Origins of Totalitarianism*, New York: Harcourt Brace 1968.

Blaak e.a. 2012

M. Blaak e.a., *Handboek Internationaal Jeugdrecht*, Leiden: Defence for Children 2012 (digitale versie).

Buck 2005

T. Buck, *International Child Law*, Londen: Routledge/Cavendish 2005.

Cardol 2005

G. Cardol, *Ontheemd, vreemd en minderjarig: het recht op ontwikkeling van de alleenstaande minderjarige vreemdeling in (inter)nationale wet- en regelgeving*, Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2005.

De Groot 2003

G.R. de Groot, *Handboek nieuw nationaliteitsrecht*, Deventer: Kluwer 2003.

De Groot 2007

G.-R. de Groot, *Achtentwintig Nederlanders? Bewerkte adviezen en casus over de toepassing van de Nederlandse nationaliteitswetgeving*, Den Haag: Elsevier Overheid 2007.

De Groot & Tratnik 2010

G.-R. de Groot & M. Tratnik, *Nederlands nationaliteitsrecht*, Deventer: Kluwer 2010.

De Groot 2012

G.-R. de Groot, 'Staatloze kinderen: internationale standaards over hun recht op een nationaliteit' in: G.G. Lodder & P.R. Rodrigues (red.), *Het kind in het immigratierecht*, Den Haag : Sdu 2012.

Detrick 1999

S. Detrick, *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child*, Den Haag: Martinus Nijhoff 1999.

d'Oliveira 1998

H.U. Jessurun d'Oliveira (red.), *Trends in het nationaliteitsrecht: national en internationaal*, Den Haag: Sdu Uitgevers 1998.

Minderhoud 2012

P. Minderhoud, 'Sociale zekerheid en opvang van minderjarigen. Hoe de rechten van kinderen de werking van het koppelingsbeginsel aan banden leggen' in: G.G. Lodder & P.R. Rodrigues (red.), *Het kind in het immigratierecht*, Den Haag : Sdu 2012.

Robinson 1955

N. Robinson, *Convention relating to the status of stateless persons - Its history and interpretation*, UNHCR, Geneva: 1955.

Rodrigues 2012

P.R. Rodrigues, 'Prioriteit voor het belang van het kind in het immigratierecht' in: G.G. Lodder & P.R. Rodrigues (red.), *Het kind in het immigratierecht*, Den Haag : Sdu 2012.

Swayer & Blitz 2011

Caroline Swayer & Brad K. Blitz, *Statelessness in the European Union: Displaced, Undocumented, Unwanted*, Cambridge: Cambridge University Press 2011.

UNHCR 2014

UN High Commissioner for Refugees, *Nationality and Statelessness: A Handbook for Parliamentarians*, 2nd edition 2014.

Van Os & Beltman 2012

C. van Os & D. Beltman, 'Kinderrechten in het migratierecht' in: M. Blaak e.a., *Handboek Internationaal Jeugdrecht*, Leiden: Defence for Children 2012 (digitale versie).

Van Waas 2008

L. van Waas, *Nationality Matters: Statelessness Under International Law*, Antwerpen: Intersentia 2008.

Tijdschriftartikelen

Adjami & Harrington 2008

M. Adjami & J. Harrington, 'The Scope and Content of Article 15 of the Universal Declaration of Human Rights', *Refugee Survey Quarterly* 2008-27/3, pp. 93-109.

Batchelor 1998

C. Batchelor 'Statelessness and Establishing Nationality Status', in: *Aan de grenzen van het Nederlanderschap*, Den Haag: Ministerie van Justitie, 1998, pp. 22-25.

Batchelor 2002

C. Batchelor, "The International Legal Framework Concerning Statelessness and Access for Stateless Persons", *European Union Seminar on the Content and Scope of International Protection: Panel 1 - Legal basis of international protection*, Madrid: 2002.

Blitz 2009

B. K. Blitz, 'Statelessness, protection and equality', Oxford: *Refugee Studies Centre* September 2009.

Boeles 2007

P. Boeles, 'Het nut van nationaliteit', *NederlandsJuristenBlad* 2007, 2164, pp. 2666-2671.

Busser & Rodrigues 2010

A. Busser & P. Rodrigues, 'Staatloze Roma in Nederland', *Asiel & Migrantenrecht* 2010-8, p. 384-391.

De Groot & Bollen 2004

G.-R. de Groot & C. Bollen, 'Nationality law of the Kingdom of the Netherlands in international perspective', *Netherlands Yearbook of International Law* 2004, Volume 35, pp. 205-250.

De Groot 2006

G.-R. de Groot, 'Het optierecht van in Nederland geboren staatloze kinderen op het Nederlanderschap', *Migrantenrecht* 2006, nr. 9, pp. 312-318.

De Groot & Vonk 2012

G.-R. de Groot & O. Vonk, 'Nationality, Statelessness and ECHR's Article 8: Comments on *Genovese v. Malta*', *European Journal of Migration and Law* 2012/4, pp. 317-325.

De Jong 2011-2012

S. de Jong, 'Romakinderen en staatloosheid: met de rug tegen de muur', *Right!* 2011-2012, pp. 8-11.

De Jong & Van Os, 2012/2

S. de Jong & C. van Os, 'Met de rug tegen de muur: staatloze Roma moeten gered, met of zonder staatlozenoplossing', *Asiel & Migrantenrecht* 2012/2, pp. 76-82.

Sturkenboom 2013

I.C. Sturkenboom, 'UNHCR Guidelines 1, 2 en 3: De identificatie van staatloosheid is een plicht', *Asiel & Migrantenrecht* 2013-5/6, p. 261-265.

De Groot 2013/2

G.-R. de Groot, 'UNHCR Guidelines 4: De interpretatie van het Verdrag tot beperking der staatloosheid uit 1961', *Asiel & Migrantenrecht* 2013, nr. 5/6, pp. 266-270.

De Groot 2013/3

G.-R. de Groot, 'Kroniek van het nationaliteitsrecht 2011-2013', *Asiel & Migrantenrecht* 2013, nr. 9, pp. 486-493.

Goris, Harrington & Köhn 2009

I. Goris, J. Harrington & S. Köhn, 'Statelessness: What is it and why it matters', *Forced Migration Review* 2009/32, pp. 4-6.

Graaff 2013-5/6

M. Graaff, 'Ze wilden zelfs geen reisdocument afgeven waarmee we zelf naar de gegevens op zoek zouden kunnen gaan', *Asiel & Migrantenrecht* 2013, nr. 5/6, pp. 293-293.

Jaghai & Vlieks 2013

S. Jaghai & C. Vlieks, 'Buitenschuldbeleid schiet tekort in bescherming staatlozen', *Asiel & Migrantenrecht* 2013-5/6, p. 287-292.

Leclerc & Colville 2007

P. Leclerc and R. Colville, "In the shadows. Millions seek to escape the grim world of the stateless", *Refugees Magazine* 2007-147/3.

Rodrigues 2013-5/6

P. Rodrigues, 'De facto staatloosheid of de uitdaging van onuitzetbaren', *Asiel & Migrantenrecht* 2013-5/6, pp. 281-286.

Swider 2014

K. Swider, 'Statelessness Determination in the Netherlands', *Amsterdam Centre for European Law and Governance Research Paper*, 2014/4.

Van der Mei, Van den Bogaert & De Groot 2011/6

A.P. van der Mei, S.C.G. van den Bogaert & G.-R. de Groot, 'De arresten Ruiz Zambrano en McCarthy: het Hof van Justitie en het effectieve genot van EU-burgerschaprechten', *Nederlands Tijdschrift voor Europees Recht* 2011, nr. 6, pp. 188-199.

Van Melle 2013-5/6

B. van Melle, 'Surinaams, Nederlands – of geen van beide', *Asiel & Migrantenrecht* 2013-5/6, pp. 295-300.

Van Riel 2013

M. van Riel, 'Pardon kinderen! De regeling langdurig verblijvende kinderen', *Asiel & Migrantenrecht* 2013, nr. 4, pp. 207-210.

Van Waas 2013-5/6

L. van Waas, 'Nederland: microkosmos voor de actuele staatloosheidsproblematiek', *Asiel & Migrantenrecht* 2013, nr. 5/6, pp. 256-260.

Weissbrodt & Collins 2006

D. Weissbrodt & C. Collins, 'The Human Rights of Stateless Persons', *Human Rights Quarterly* 2006, 28, pp. 245-276.

Rapporten & overige stukken**ACVZ 2013**

Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken, *Geen land te bekennen: Een advies over de verdragsrechtelijke bescherming van staatlozen in Nederland*, Den Haag: ACVZ 2013.

Dokters van de Wereld 2010

Dokters van de Wereld, *Stateloos maakt radeloos. De situatie van stateloze Roma in Nederland in 2009*, Amsterdam: Dokters van de wereld 2010.

Defence for Children & Vluchtelingenwerk Nederland 2013

Defence for Children & Vluchtelingenwerk Nederland, *Uitwerking overgangsregeling en permanente regeling voor langdurig verblijvende kinderen*, 20 februari 2013.

ENS 2014

European Network on Statelessness, *Preventing childhood statelessness in Europe: issues, gaps and good practices*, ENS April 2014.

Jaarbericht kinderrechten 2014

Defence for Children & Unicef, *Kinderrechten in Nederland*, Voorburg/Leiden: 2 juni 2014.

Nationale Ombudsman 2007

Rapport van de Nationale Ombudsman 2007/328, Den Haag: Nationale Ombudsman.

UNHCR 1997

UN High Commissioner for Refugees, 'Statelessness and Citizenship' in *The State of the World's Refugees: A Humanitarian Agenda*, Oxford: 1997.

UNHCR 1999

UN High Commissioner for Refugees, *Information and accession package: the 1954 Convention relating to the status of stateless persons and the 1961 Convention on the reduction of statelessness*, Geneva: January 1999.

UNHCR 2011

UN High Commissioner for Refugees, *Staatloosheid in Nederland*, Den Haag: November 2012.

UNHCR 2012

UN High Commissioner for Refugees, *Under the Radar and Under Protected: The Urgent Need to Address Stateless Children's Rights*, June 2012.

UNHCR Guidelines 2

UN High Commissioner for Refugees, *Guidelines on statelessness No. 2: Procedures for determining whether an individual is a stateless person*, 5 April 2012.

UNHCR Guidelines 4

UN High Commissioner for Refugees, *Guidelines on statelessness No.4: Ensuring every child's right to acquire a nationality through articles 1-4 of the 1961 Convention on the Reduction of Statelessness*, December 2012.

Wet- & Regelgeving

Wet van 12 december 1892, *Stb.* 268 op het Nederlanderschap en het ingezetenschap.

Rijkswet van 19 december 1984, houdende vaststelling van nieuwe, algemene bepalingen omtrent het Nederlanderschap ter vervanging van de Wet van 12 december 1892, *Stb.* 268 op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, *Stb.* 1984, 628.

Rijkswet van 19 december 1984, houdende vaststelling van nieuwe, algemene bepalingen omtrent het Nederlanderschap ter vervanging van de wet van 12 december 1892, *Stb.* 268 op het Nederlanderschap en het ingezetenschap (RwN), *Stb.* 2014, 133.

Wet van 26 maart 1998 tot wijziging van de Vreemdelingenwet en enige anderen wetten teneinde de aanspraak van vreemdelingen jegens bestuursorganen op verstrekkingen, voorzieningen, uitkeringen, ontheffingen en vergunningen te koppelen aan rechtmatig verblijf van de vreemdeling in Nederland, *Stb.* 1998, 203 en 204.

Rijkswet van 21 december 2000 tot wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap met betrekking tot de verkrijging, de verlening en het verlies van het Nederlanderschap, *Stb.* 2000, 618.

Wet van 23 november 2000 tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet 2000 (Vw 2000), *Stb.* 2014, 128.

Besluit van 23 november 2000 tot uitvoering van de Vreemdelingenwet 2000 (Vb 2000), *Stb.* 2014, 124.

Besluit van 17 juni 2002 tot uitvoering van artikel 13 van de Rijkswet van het Nederlanderschap, zoals gewijzigd bij Rijkswet van 21 december 2000 (Besluit optie- en naturalisatiegelden), *Stb.* 2000, 618).

Besluit van de staatssecretaris van Veiligheid & Justitie van 7 mei 2013, nummer WBV 2013/9, houdende wijziging van de vreemdelingencirculaire 2000, *Stcr.* 2013, 13 143, ve13000990.

Besluit van de staatssecretaris van Veiligheid & Justitie van 30 januari 2013, nummer WBV 2013/1, houdende wijziging van de Vreemdelingencirculaire 2000, *Stcr.* 31 januari 2013, nr. 2573.

Besluit van de staatssecretaris van Veiligheid & Justitie van 30 januari 2013, nummer WBV 2013/1, houdende wijziging van de Vreemdelingencirculaire 2000 (Regeling langdurig verblijvende kinderen), *Stb.* 2013, 2573

Wet van 3 juli 2013 houdende nieuwe regels voor een basisregistratie persoonsgegevens (Wet basisregistratie personen), *Stb.* 2013, 315.

Besluit van 28 november 2013 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet basisregistratie personen, *Stb.* 2013, 494.

Brief van de staatssecretaris van Veiligheid & Justitie, 14 april 2014, 19 673, nr. 1809.

Parlementaire stukken

Kamerstukken II 1992/93, 22 855, nr. 3.

Kamerstukken II 1997/98, 25 891, nr. 3.

Kamerstukken II 2012/13, 29 344, nr. 109.

Handelingen II 2012/13, nr. 60.
Kamerstukken II 2013/14, 19 637, nr. 1889.

Verdragen, Richtlijnen & Aanbevelingen

Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, A/RES/217, 10 december 1948.

VN-verdrag betreffende de status van staatlozen (1954 VN-verdrag), A/RES/928, 14 december 1955.

VN-verdrag tot beperking der staatloosheid (1961 VN-verdrag), A/RES/63/226, 30 augustus 1961.

VN-verdrag inzake de uitbanning van elke vorm van rassendiscriminatie (IVUR), A/RES/2106(XX), 21 december 1965.

VN-verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR), A/RES/2200, 16 december 1966.

VN-verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (VN-Vrouwenverdrag), A/RES/34/180, 18 december 1979.

VN-Mensenrechtencomité, General Comment No. 17: Article 24 (Rights of the Child), 7 april 1989.

VN-verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK), A/RES/44/25, 20 november 1989.

Europees Verdrag inzake Nationaliteit (EVN), CETS No. 166, Strasbourg november 1997.

VN-Comité voor de uitbanning van raciale discriminatie, General Comment No. 30: Discrimination against non-citizens, CERD/C/64/Misc.11/ U rev.3, 2004.

VN-Kinderrechtencomité, General Comment No. 6: Treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin, 17 mei – 3 juni 2005.

Council of Europe, 'The nationality of children' (Recommendation on the Nationality of Children), Recommendation CM/Rec(2009) 13, Straatsburg 2009.

Europese Jurisprudentie

HvJ 8 maart 2011, C-34/09 (*Ruiz Zambrano t België*).

EHRM 11 oktober 2010, nr. 53124/09 (*Genovese t. Malta*).

EHRM 26 juni 2012, nr. 26828/06 (*Kuric e.a. t. Slovenië*).

EHRM 7 juli 2014, nr. 44260/13 (*Kim t. Rusland*).

Nederlandse Jurisprudentie

De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State

ABRvS 7 februari 2012, 201103064/1/V2.

ABRvS 14 november 2012, 201203838/1.

ABRvS 21 mei 2014, 201303857/1/A3, m. nt. P.R. Rodrigues.

De Hoge Raad

Hoge Raad 21 september 2012, ECLI:NL:HR:2012:BW5328.

Rechtbanken

Rb. Zwolle-Lelystad, 9 september 2010, ECLI:NL:RBZLY:2010:BN6394.

Rb. Groningen, 18 november 2013, *AWB* 13/19184 en *AWB* 13/19179.

Bijlage: Geraadpleegde personen en instanties

Gemeenten

Jan Otten, juridisch adviseur en controller bij de Gemeente Utrecht, 30 juli 2014.

Wetenschappers

Katja Swider, promovendus aan de Universiteit van Amsterdam, 22 juli 2014.

Laura van Waas, Senior Researcher en Manager of the Statelessness Programme aan de Universiteit van Tilburg, 26 augustus 2014.

Overige personen en instanties

Hana van Ooijen, advocaat bij Prakken d'Oliveira Human Rights Lawyers, 18 juli 2014 en 29 augustus 2014.

Debbie van Empel, Jeugdbeschermer bij Nidos, 30 juli 2014.

Wilma van Die, Jeugdbeschermer bij Nidos, 29 augustus 2014.